

KAMK • University
of Applied Sciences

KAMK

connect • create • coach

B

cKAMK – opetus on yhteyksien
luomista, luovuutta ja valmentamista

cKAMK

–opetus on yhteyksien luomista,
luovuutta ja valmentamista

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä 88

Kirjoittajat:

Auno Päivi

Heikkinen Eija

Heikkinen Arto

Karhu Anne

Karjalainen Riitta-Liisa

Korhonen Pasi

Leinonen Rauni

Määttä Anne

Oikarinen Arja

Rajander Tuula

Takala Katri

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 88 / 2018

ISBN 978-952-7219-35-5

ISSN 1458-9141

Sisällys

1	cKAMK toimintatavan lähtökohdat (Heikkinen Eija, Kehitysjohtaja (koulutus)).....	1
1.1	Kajaanin ammattikorkeakoulun strategia ja koulutukset	1
1.2	Ilmiöpohjainen oppiminen ja oppimiskäsitys.....	3
	Lähteet.....	5
2	Osaamisperustainen opetussuunnitelma (kehitysjohtaja Heikkinen Eija ja suunnittelija Rajander Tuula).....	7
	Lähteet.....	11
2.1	Oppimismenetelmät ja oppimisympäristöt (kehitysjohtaja Heikkinen Eija, lehtori Karhu Anne, kirjaston johtaja Riitta-Liisa Karjalainen, lehtori Määttä Anne, koulutuspäällikkö Takala Katri).....	12
	Lähteet.....	20
2.2	Kansainvälisyyden todellinen hyödyntäminen (kehitysjohtaja Eija Heikkinen).....	22
	Lähteet.....	23
2.3	Yrittäjämäinen asenne ja itsensä johtaminen osaamisen kehittämisessä (Takala Katri, Koulutuspäällikkö, Aktiviteettimatkailu).....	24
	Lähteet.....	25
2.4	Yrittäjämäinen KAMK (lehtori Auno Päivi ja lehtori Määttä Anne).....	26
	Lähteet.....	27
2.5	Osaamisen ja oppimisen arviointi (yliopettaja Oikarinen Arja)	28
	Lähteet.....	31
3	Valmentajana toimivan opettajan osaamisen arviointi (kehitysjohtaja Heikkinen Eija).....	32
	Lähteet.....	33
4	ActivityLAB osana cKAMK valmentavaa opettajuutta (Yliopettaja Pasi Korhonen ja lehtori Arto Heikkinen)	35
4.1	Johdanto.....	35
4.2	Tiimit ja projektiryhmät.....	36
4.3	Oppimissopimukset.....	38
4.4	Teoriaa lukupiireissä.....	39
4.5	Työskentely ActivityLAB-oppimisympäristössä.....	40
5	Opettajatuutori persoonallisten opintopolkujen valmentajana liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksessa (lehtori Karhu Anne).....	42
5.1	Persoonallisten opintopolkujen mahdollistajat	43
5.2	Opettajatuutori opiskelijan opintopolun valmentajana.....	43

5.3	Kohti jatkuvaa oppimista.....	44
	Lähteet.....	45
6	Ylempi amk koulutuksen pedagogiikka (yliopettaja Leinonen Rauni).....	46
	Lähteet.....	46
	Liitteet	

Alkusanat

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa ovat aiemmin ilmestyneet Pedagoginen toimintamalli –älyllä ja ilolla osaajaksi (2016) sekä Tekemällä oppien kohti osaamista - Kajaanin ammattikorkeakoulun pedagoginen toimintatapa (2014). Koska osaamisen kehittämisen menetelmät ja pedagogiset ratkaisut kehittyvät koko ajan, tunnistettiin jälleen tarve uudistaa pedagogisen toiminnan kuvausta.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa (KAMKissa) on edelleen vahvuutena oppia tekemällä (2014). Projektimainen työskentely on säilynyt kaikissa pedagogisissa toimintamalleissa yhtenä oppimismenetelmänä. Edellinen toimintamalli (2016) päivitettiin KAMK´ 24 -strategian tavoitteeseen: Suomen älykkäin korkeakoulu. Nyt uudistettu cKAMK toimintamalli –sisältää toiminnan lähtökohdat, opettajuuden muutoksen opettajasta valmentajaksi sekä kuvauksia kokeiluista, joita nyt kuvattu pedagoginen toimintamalli edellyttää. cKAMK toimintamallissa on myös kuvattu osaamista, joita valmentajana toimivalta opettajalta edellytetään digitalisoituneessa toimintaympäristössä.

On merkityksellistä ymmärtää, mihin KAMK´24 -strategia johdattaa ja millaista osaamisen kehittämistä tarvitaan yhä pirstoutuvammassa koulutuksessa. Lämmin kiitos rohkeille pedagogisille uudistajillemme ja tämän julkaisun kirjoittamiseen osallistuneille.

Ketunpolulla 18.12.2018

Kehitysjohtaja (koulutus)

Eija Heikkinen

1 cKAMK toimintatavan lähtökohdat (Heikkinen Eija, Kehitysjohtaja (koulutus))

1.1 Kajaanin ammattikorkeakoulun strategia ja koulutukset

Kajaanin ammattikorkeakoulun strategia (KAMK'24-strategia) perustuu Kainuun alueellisiin strategioihin ja valtakunnallisiin korkeakoulupoliittisiin linjauksiin. Strategian avulla vahvistetaan aluevaikuttavuutta, kansallista asemaa korkeakoulujen keskuudessa ja kansainvälisyyttä. Visio ”Suomen älykkäin korkeakoulu” ohjaa toimintaa kaikilla tasoilla. KAMKin vahvuusalueena on älykkäät ratkaisut, jolla tarkoitetaan ratkaisuja, jotka lisäävät kansainvälisen tason osaamista uusien liiketoimintamallien, palveluiden, innovaatioiden ja teknologioiden tuottamisessa. Koulutukset tuottavat tätä osaamista ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta mahdollistavat osaamisen kehittämistä alueelle.

Työelämässä tarvitaan korkeakoulujen sekä yritysten ja sidosryhmien yhdessä tekemistä, koska työelämässä ratkottavat ongelmat ovat muuttuneet yhä monimutkaisemmiksi ja niiden ratkaisemiseksi tarvitaan uudenlaisia taitoja ja ymmärrystä maailmasta. Opiskelijoilla, opettajilla ja työelämässä työskentelevillä tulee olla kyky ottaa yhteyksiä toisiinsa kehittääkseen tai luodakseen uusia toimintamalleja, tuotteita ja palveluita. Avoin, toinen toistaan hyödyntävä toimintakulttuuri edellyttää asennetta, jossa halutaan kehittyä yhdessä tavoitteellisesti, mutta sallitaan yrityksiä ja erehdyksiä.

KAMKin henkilöstöltä edellytetään ohjaus-, tulkitsemis-, arviointi- ja kehittämisosaamista. Ohjausosaamisella tarkoitetaan sitä, että opetussuunnitelman rakenteet tunnistetaan ja koko henkilöstö osallistuu opiskelijoiden ohjaukseen toimenkuvansa mukaisesti. Tulkitsemisosaaminen edellyttää organisaation tavoitteiden ja toimintatapojen konkretisointia henkilöstön omassa toiminnassa. Arviointiosaaminen näyttäytyy kehittävän arvioinnin menettelytapojen hyödyntämisessä; kerätään palautetta, sitä hyödynnetään ja toimintaa muutetaan tarvittaessa. Kehittämisosaamisessa henkilöstön tutkiva ja kehittävä työote tuo esiin uudenlaisia tapoja toimia.

KAMKin pedagogista toimintatapaa kutsutaan [cKAMKiksi](#), jossa C-kirjain tulee käsitteistä connect, create ja coach. Opetusta suunnitellaan siten, että sekä opettajat että opiskelijat toimivat tiimeissä, joissa ratkotaan projektioppimisen keinoin työelämän kysymyksiä tai kehitetään uusia tuotteita ja palveluita työelämän tarpeisiin. Opettajuus on muuttunut valmentavaksi opettajuudeksi. Opettaja toimii asiantuntijana, joka ohjaa opiskelijoita etsimään ja löytämään tarvitsemansa tiedot. Opiskelijat ovat vastuussa oppimisestaan ja osoittavat osaamisensa osallistumalla

aktiivisesti työskentelyyn. KAMKin pedagoginen toimintatapa sisältää myös digitaaliset työvälineet connect, create ja coach –toiminnoille (tarkemmin luku 3).

Kajaanin ammattikorkeakoulussa koulutetaan insinöörejä, tradenomeja (tietojenkäsittely, liiketalous), restonomeja, liikunnanohjaajia, terveydenhoitajia ja sairaanhoitajia. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikassa syvennyttään rakennustuotantoon, korjausrakentamiseen sekä kiinteistöjen kunnossapitoon. Konetekniikan koulutuksessa keskitytään robotiikkaan, koneensuunnitteluun, kunnossapitoon, tuotannon johtamiseen, kaivostekniikkaan ja virtuaalituotantoon. Tietojenkäsittelyn tradenomi- sekä tieto- ja viestintätekniiikan insinööri-koulutuksessa osaamista tukee alueellisesti ja valtakunnallisesti merkittävää mittaus- ja tietojärjestelmien tutkimus- ja koulutuskeskus CEMIS. Vuonna 2019 käynnistyy uutena avauksena datasta tekoälyyn –koulutus. Se sitoo yhteen eri koulutusten mukaiset älykkäät ratkaisut, pelit ja peliteknologian, simulaatiot sekä tekoälyn kehittämisen.

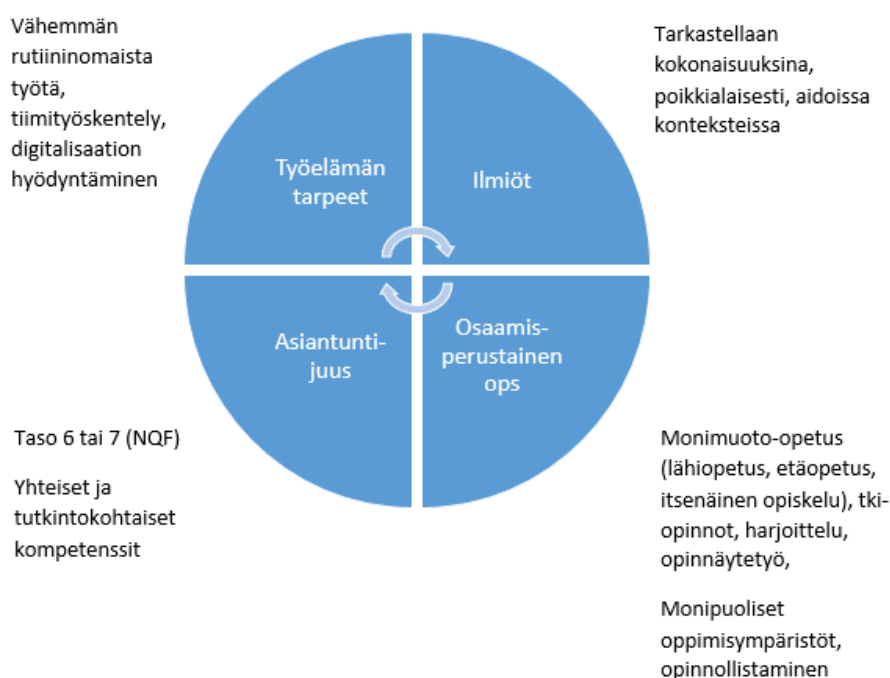
Liiketalouden koulutuksella edistetään muiden koulutusten liiketoimintaosaamisen ja -edellytysten kasvamista sekä yritystoiminnan kehittymistä. Koulutus syvenyy yrittäjyyteen ja uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. KAMKissa yhdistetään matkailun ja liikunnan koulutusta elämyksellisissä aktiviteeteissa, joihin sisältyy muun muassa digitaalinen ja liikunnallinen pelaaminen (exergaming). Sairaan- ja terveydenhoitajan -koulutuksilla tuetaan alueen sosiaali- ja terveysalan sekä yritystoiminnan kehittymistä. Koulutuksissa annetaan valmiuksia toimia teknologiaa hyödyntäen myös kotihoidossa.

1.2 Ilmiöpohjainen oppiminen ja oppimiskäsitys

KAMKissa oppimisen lähestymistapa pohjautuu ilmiöpohjaisuuteen. Ilmiöpohjaisessa oppimisessa ja opetuksessa lähtökohtana ovat kokonaisvaltaiset, todelliset ilmiöt. Keskeistä on, että ilmiöitä tarkastellaan aidoissa konteksteissa, työelämän toimeksiantoina. Tietoja, taitoja ja asenteita opitaan monialaisesti.

Ilmiöpohjaisen oppimisen taustalla on sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys. Sen mukaan tieto rakentuu, kun yksilöt osallistuvat yhteisten ongelmien ja tehtävien ratkaisemiseen tiimeissä. Tietoa muodostuu sosiaalisessa kontekstissa, aidossa työelämän tilanteessa. Opiskelijan oma aktiivinen toiminta ja merkityksen rakentaminen toimivat pohjana oppimiselle. Opiskelija ottaa vastuuta omasta oppimisestaan, pyrkii aktiivisesti saavuttamaan tavoitteena olevan osaamisen ja soveltaa tietoaan työelämän kysymyksissä. Työelämäkontekstissa, tiimissä opiskelu vahvistaa niitä taitoja, joita opiskelija tarvitsee urallaan.

Opettaja/valmentaja on yhä vahvemmin oppimisen asiantuntija ja ohjaaja, ei pelkästään opetetavan tietosisällön haltija ja välittäjä. Valmentava opettaja toimii asiantuntijana, joka ohjaa opiskelijoita etsimään ja löytämään tarvitsemansa tiedot. Hän seuraa tiiviisti opiskelijoidensa etene mistä ja ohjaa oppimisprosessia luomalla oppimisympäristöjä, kysymällä kysymyksiä, tarjoamalla vaihtoehtoisia ratkaisuja ja auttamalla ongelmanratkaisussa ja päätöksenteossa. (kuvio 1.)

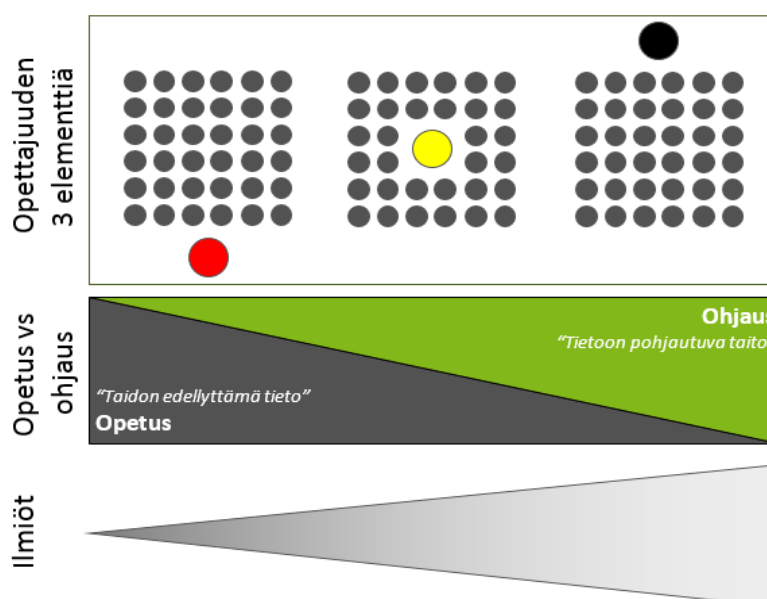
Kuvio 1. Ilmiöpohjainen oppiminen KAMKissa.

Valmentavan opettajan tehtäviin kuuluu ryhmähengen luominen, yhteisöllisyyden ja yhteisvastuullisuuden edistäminen. Valmentaja tukee opiskelijoidensa identiteettiä ja kasvua. Arviointi tapahtuu yhdessä opiskelijoiden kanssa ja arvioinnin kohteena ovat isojen tehtäväkokonaisuuksien prosessit ja lopputulokset sekä opiskelijan aktiivisuus, oppiminen ja kehittyminen. Valmentava opettaja toimii yhteistyössä eri alojen henkilöstön sekä työelämän ja yritysten kanssa. Yhteisöllisyys, yhteisvastuullisuus ja innovointi kuvaavat valittavien oppimismenetelmien valintaa.

Tiimiohjaus on yksi valmentavan opettajuuden muoto. Ilmiöpohjaisessa opetuksessa tiimillä on yhteiset tavoitteet, resurssit sekä toimintatavat. Jokainen vastaa omalta osaltaan tavoitteiden toteutumisesta. KAMKin asiantuntijapalveluiden henkilöstöä kiinnitetään opetukseen, esim. informaattikko on mukana opinnäytetyön eri vaiheissa. Projektityöntekijät ja kehitysinsinöörit voivat osallistua oppimisprojektien toteutukseen, opinnäytetyön ohjaukseen jne. KAMKissa opetuksessa hyödynnetään monialaisuutta.

KAMK on sitoutunut noudattamaan avoimen tieteen periaatteita opetuksessa ja julkaisutoiminnassa. Opiskelijat tekevät aineistonhallintasuunnitelman ja se liitetään valmiiseen opinnäytetyöhön. Opinnäytetyöt tallennetaan Theseukseen. Opiskelijoille kerrotaan mahdollisuudesta tallentaa opinnäytetyössä kerätty aineisto jatkokäyttöä varten.

Valmentavassa roolissa opettaja toimii erilaisissa oppimisympäristöissä ja myös erilaisissa rooleissa. Opiskelijoiden itsenäinen rooli korostuu taitojen harjoittamisen sekä opitun teorian tiedon soveltamisen vaiheessa. (kuvio 2.)

Kuvio 2. Opettajuuden kolme elementtiä (Kilpeläinen 2015).

Valmennukselle tyypillistä on se, että tehtävät ovat integroituja, laajoja kokonaisuuksia. Itsenäistä tiedonhankintaa ja ryhmitöitä tehdään paljon ja opettajajohtoisia luentoja on vähän. Sekä opettajalta että oppijoilta vaaditaan digitaalista osaamista ja tiedonhakutaitoja. Tehtäväkokonaisuuksissa ja prosesseissa arvostetaan luovia ratkaisuja. Opetus, TKI-toiminta ja työelämäyhteistyö muodostavat ehjän, vuorovaikutteisen kokonaisuuden, jonka avulla vastataan ammattikorkeakouluun kohdistuviin odotuksiin. Ammatillisuus edellyttää tiedon ymmärtämistä ja muokkaamista vuorovaikutuksessa opiskelijan, opettajan ja työelämän välillä.

Kajaanin ammattikorkeakoulun oppimiskäsitys on sosiokonstruktivismi. Opettaja toimii valmentajana, oppimisen asiantuntijana ja ohjaajana. Oppimistehtävät ovat aitoja työelämän kysymyksiä. Opiskelijan oma aktiivinen toiminta ja merkityksen rakentaminen toimivat pohjana oppimiselle.

Lähteet

Auno, P., Heikkinen, E., Itkonen, H., Karhu, A., Karjalainen, Riitta-Liisa., Korkealehto, K., Määttä, A. Rajander, T., Ravelin, T., Ruotsalainen, M., Takala, K. 2016. Pedagoginen toimintamalli –älyllä ja ilolla osaajaksi. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 54. Haettu 17.12.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107179/pedagoginentoimintamalli.pdf?sequence=4>

Auvinen, P., Heikkilä, J., Ilola, H., Kallioinen, O., Luopajarvi, T., Raij, K., & Roslöf, J. (2010). Suositus tutkintojen kansallisen viitekehysten (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. ARENE: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto.

Auvinen, P. (2002). Opetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisu B: Selosteita ja opetusmateriaalia, 9.

Kainuu-ohjelma. Maakuntasuunnitelma 2035. Maakuntaohjelma 2018–2021. Haettu 3.10.2018 osoitteesta https://www.kainuunliitto.fi/sites/default/files/kainuu_ohjelma_netti.pdf

Mäki, K. & Saranpää, M. (2012). Johtamisen pedagogiikka ja pedagogisen osaamisen johtamista. Teoksessa Kotila, H. & Mäki, K. (toim.) Ammattikorkeakoulun pedagogiikka 2. Edita. Helsinki.

Saranpää, M. (2012). Arvostan osaamista, arvioin osaamisia, kriteerien kriteerit. Teoksessa Kotila, H. & Mäki, K. (toim.) 2012. Ammattikorkeakoulun pedagogiikka 2. Edita. Helsinki, 67–88.

Tynjälä, P. (1999). Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

World Economic Forum 2016. Global challenge Insight report. Employment, Skills, and workforce Strategy for the fourth Industrial revolution. Haettu 27.6.2018 osoitteesta http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

2 Osaamisperustainen opetussuunnitelma (kehitysjohtaja Heikkinen Eija ja suunnittelija Rajander Tuula)

Kajaanin ammattikorkeakoulussa on osaamisperustainen opetussuunnitelma. Siinä kuvataan tutkintoihin sisällytetyt ammattikorkeakoulujen yhteiset kompetenssit (oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen, kansainvälistymisosaaminen) sekä tutkintokohtaiset kompetenssit. KAMKissa määritellään yhteisenä kompetenssina älykkäät ratkaisut -osaaminen: Opiskelija osaa soveltaa tietoaan ja taitojaan oman ammattialansa teknologisissa ratkaisuisissa sekä uusien liiketoimintamallien ja palveluiden kehittämisessä. Hän osaa arvioida ja kehittää erilaisissa työelämän konteksteissa uusiin ratkaisuihin tähtäävää toimintaa monialaisissa tiimeissä.

Opetussuunnitelmassa painottuu työelämäläheisyys. Opintojaksoja liitetään aitoihin työelämäprojekteihin, kehittämistehtäviin ja mahdollistetaan opinnollistaminen. Tavoitteena on, että 70 opintopistettä toteutuu tutkimus- ja kehittämisopintoina. KAMKissa sisältyy jokaiseen koulutukseen kansainvälisyyspolku, yrittäjyyspolku ja älykkäät ratkaisut -polku.

Opetussuunnitelmassa kuvataan tutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteet sekä vuositeemat (perehtyjästä osaajaksi, soveltajaksi ja kehittäjäksi). Kuvaus koko opetussuunnitelmasta on liitteessä 1.

Opetussuunnitelmatyö etenee pääpiirteittäin seuraavasti:

- koulutuksien perustehtävän määrittely sidosryhmiltä saadun palautteen pohjalta, jonka jälkeen määritellään kompetensseihin pohjautuva ydinosaaminen
- koulutuksen rakenteen kuvaus (moduulit ja opintojaksot)
- opintokokonaisuuksien (moduulien) ja opintojaksojen tavoitteiden ja sisällön suunnittelu sekä mitoitus
- kustakin opintojaksosta laaditaan lukuvuosittain toteuttamissuunnitelma
- sovitaan korkeakoulujen ristiinopiskelussa (campusonline ja muut yhteistyötoteutukset), väylä- ja kurkistusopintoina tarjottavat sisällöt

KAMKin osaamisperustainen opetussuunnitelma koostuu moduuleista, joissa opintojaksot on koottu pakollisiksi tai valinnaisiksi kokonaisuuksiksi. Opintojaksojen kytkeminen laajemmaksi osaamiseksi auttaa opiskelijaa kokonaisuuksien hallintaan. Moduuleilla tavoitellaan riittävän laajoja kokonaisuuksia, esim. 15 op.

Jokainen moduuli muodostaa opintokokonaisuuden, joka voidaan suorittaa yhtenäisenä, tai se voi koostua erillisistä opintojaksoista. Erillisille opintojaksoille voidaan määritellä suositeltava suoritusjärjestys. Moduuli toteutuu pääsääntöisesti lukukauden aikana. Moduulille määritellään tavoite, ja sen laatimisesta vastaa moduulivastaava yhdessä moduulissa opettavien opettajien kanssa. Moduulivastaava koordinoi moduulissa olevien opintojaksoihin liittyvän opetuksen kokonaisuunnittelua: opetuksen sisältöä, tavoitteita, opetusmenetelmiä, oppimistehtäviä ja työnjakoa. KAMK tarjoaa moduuleita myös työelämän osaamistarpeisiin. Toteutukset suunnitellaan tiilaajan tarpeisiin.

KAMKin joissakin koulutuksissa on osittain juonneopetussuunnitelman piirteitä. Tällöin opintojaksot ovat monitieteisiä tai useista oppiaineista koostuvia ydinkokonaisuuksia, jotka nivoutuvat moduuleihin opintojen eri vaiheissa. Juonneopetussuunnitelmassa olevat opintojaksot voidaan kiinnittää projekteiksi, joista opiskelijat laativat konkreettisen tuotoksen. On myös monialaisia moduuleja tai opintojaksoja, jotka toteutuvat kaikilla koulutusaloilla. Projekteissa oppimisella vastataan työelämälähtöisiin toimeksiantoihin.

Opetussuunnitelmatyö etenee KAMKin ops-vuosikellon mukaisesti, joka löytyy intran sivustolta.

- Prosessit, P1. 1 OPS. Opetussuunnitelmaan liittyvät läheisesti myös opinnäytetyö-, harjoittelu-, opintojakson toteuttaminen ja opintojen ohjaus sekä ristiinopiskelun -prosessit.

Opetussuunnitelman kehittämisessä noudatetaan KAMKin strategian mukaista jatkuvan kehittämisen periaatetta, ja siinä käytetään apuna korkeakoulumme palautejärjestelmää.

Lisäksi KAMKissa tuetaan opiskelijoita valitsemaan persoonallisia opintopolkuja. Tämän mahdollistaa opetussuunnitelmaan kirjattava vaihtoehtoinen tapa suorittaa opintoja, muiden korkeakoulujen tarjonta, kumppanikorkeakoulujen tarjonta, kansainväliset vaihdot, opinnollistaminen, aikaisempien opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen. Opiskelijan tulee sopia persoonallisista opintopoluistaan tuutoriopettajansa/valmentajansa kanssa ennen opintojen suorittamista.

Jatkuvan oppimisen tarjontaan vastataan Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelujen (AIKOPAn) tarjoamilla koulutuksilla. Koulutusten suunnitteluprosessi eroaa jonkin verran tutkintoon johtavan koulutuksen opetussuunnitelmatyöstä. Seuraavassa kuvataan AIKOPAn tarjoamat täydennyskoulutuspalvelut ja niiden opetussuunnitelmien sisältöön vaikuttavat tekijät ryhmiteltyinä koulutusmuotojen mukaisesti:

- Avoin ammattikorkeakouluopetus toteutetaan KAMKin tutkinto-opetuksen opetussuunnitelmien mukaisesti. Koulutustarjonnan suunnittelussa otetaan huomioon erityisesti alueelliset koulutustarpeet ja elinikäisen oppimisen mahdollistaminen.
- Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ja yhteishankintakoulutusten tavoitteena on työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainottaminen, työttömyyden torjuminen ja työvoimatarpeen tyydyttäminen. Koulutusten sisällöt ja toteutus suunnitellaan tavoitteet huomioiden tarjouspyynnön perusteella yhteistyössä työelämän kanssa.
- Maksupalveluna ja hankkeina toteutettavat teemaseminaarit ja ammatillinen täydennyskoulutus suunnitellaan työelämästä nousevien osaamis- ja koulutustarpeiden perusteella. Erityistä huomiota kiinnitetään alueellisiin muutostarpeisiin. Koordinoitu verkostoyhteistyö alueen toimijoiden ja asiakkaiden kanssa turvaa eri ryhmille toteutettujen koulutusten laadun.
- Maksupalveluna tarjottavat tilaus- ja henkilöstökoulutukset suunnitellaan kiinteässä yhteistyössä koulutuksen tilaajan kanssa, ja niillä vastataan henkilöstön osaamisen kehittämiseen kuten tiettyyn yksittäiseen (työ)yhteisön osaamisvajeeseen (esim. kielitaito, asiakaspalvelutaidot, substanssiosaaminen, työyhteisöjen kehittäminen).
- Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella toteutettavat erikoistumiskoulutukset suunnitellaan ammattikorkeakoulujen alakohtaisissa verkostoissa kiinteässä yhteistyössä työelämän kanssa. Opintojen tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

AIKOPAn tarjoamien täydennyskoulutusten opetussuunnitelmat laaditaan kiinteässä yhteistyössä työelämän ja koulutuksen tilaajan kanssa. Erityistä huomiota opetussuunnitelmissa kiinnitetään alueellisiin tarpeisiin. Koulutusten toteuttamisessa hyödynnetään pitkälti samoja pedagogisia ratkaisuja kuin KAMK:n perustutkinto- ja YAMK-koulutuksissa kuitenkin niin, että aikuis- ja täydennyskoulutuksessa huomioidaan aina aikuisten vaihtelevat pedagogiset tarpeet.

Lähteet

Auno, P., Heikkinen, E., Itkonen, H., Karhu, A., Karjalainen, Riitta-Liisa., Korkealehto, K., Määttä, A. Rajander, T., Ravelin, T., Ruotsalainen, M., Takala, K. 2016. Pedagoginen toimintamalli –älyllä ja ilolla osaajaksi. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 54. Hattu 17.12.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107179/pedagoginentoimintamalli.pdf?sequence=4>

Karjalainen, A. (2003). Akateeminen opetussuunnitelmatyö. Oulun yliopisto: Opetuksen kehittämisen yksikkö.

Karjalainen, A., Alha, K., & Jutila, S. (2003). Anna aikaa ajatella. Oulun yliopisto: Opetuksen kehittämisen yksikkö.

Komonen, K. (2007). Integratiivinen oppimisympäristö – työelämässä oppimisen pedagoginen malli. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 9, 36–46.

Kotila, H. (2012). Oppimiskäsitykset ja oppiminen ammattikorkeakoulujen toimintaympäristöissä. Teoksessa H., Kotila & K., Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2 (s. 26–34). Edita: Helsinki.

Kotila, H. & Mäki, K. (2012). Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2. Helsinki: Edita Prima Oy.

2.1 Oppimismenetelmät ja oppimisympäristöt (kehitysjohtaja Heikkinen Eija, lehtori Karhu Anne, kirjaston johtaja Riitta-Liisa Karjalainen, lehtori Määttä Anne, koulutuspäällikkö Takala Katri)

KAMKin oppimismenetelmät antavat opiskelijalle hyvät sosiaaliset taidot ja kehittymismahdollisuudet ja tukevat ammatillista kasvua. Taulukossa 1 on kuvattu esimerkkejä käytössämme olevista oppimismenetelmistä.

KAMKissa toteutetaan pääsääntöisesti monimuoto-opetusta, jossa opetus toteutuu osittain lähi- ja osittain etäopetuksena. Tätä toimintatapaa kutsutaan myös sulautuvaksi opetuksiksi (blended learning). Opinnoissa korostuu niin yhteisöllisyys kuin opiskelijan oma yksilöllinen oppimispolku. Etäjaksoilla yhteisöllinen vuorovaikutus verkossa ja reflektointi ovat keskiössä. Monimuoto-opetuksella mahdollistetaan etäopiskelu, opintojen joustavuus ja opintojen tehostuminen. Tavoitteena on lisätä verkko-opetusta vuoteen 2024 mennessä niin, että opetuksesta 40 % toteutuu verkko-opetuksena. Tavoitteeseen pääsemiseksi KAMK hyödyntää myös muiden korkeakoulujen verkkotarjontaa. Tämä mahdollistaa myös ympärivuotista opiskelua.

KAMKissa verkko-opetusta toteutuu samanaikaisesti eri paikoissa, ajasta ja paikasta riippumattomasti, samassa paikassa yhteisessä digitaalisessa ympäristössä sekä samassa ympäristössä eri aikaan. Samanaikaisesti eri paikoissa tapahtuvasta verkko-oppimisesta on kyse esimerkiksi silloin, kun opiskelijatiimit itse valitsevat oppimisympäristönsä tai seuraavat itse valitsemiaan verkkolähetyksiä. Ajasta ja paikasta riippumaton opiskelu tapahtuu yksilöllisesti, itsenäisiä oppimistehtäviä suorittamalla. Samaan aikaan samassa oppimisympäristössä tapahtuvassa verkko-opiskelussa opiskelijat ja valmentaja keskustelevat reaaliaikaisesti. Lisäksi yhteisössä verkkoympäristössä (esim. devmoodlessa) voi olla yhteiset oppimistehtävät, mutta opiskelijat voivat itse valita heille sopivan ajan opiskella.

Oppimistehtävät kiinnitetään työelämän ilmiöihin ja kysymyksiin. Työelämän ilmiöt voivat olla monialaisia ja opinnoissa mahdollistetaan yhteistyö eri koulutusten opiskelijoiden kanssa. KAMKissa projektioppimista toteutetaan tässä usein menetelmänä. Se on lähellä Learning By Doing tai Problem Based -oppimista.

Ammattikorkeakoulussa opiskelevilla opiskelijoilla on enenevässä määrin kokemusta jo perus- ja nuorisoasteen koulutuksessa käytetyistä digitaalisista opetusmenetelmistä. Tätä osaamis pohjaa hyödynnetään opetuksessa; se motivoi, aktivoi ja tukee itseohjautuvuutta.

Taulukko 1. Esimerkkejä KAMKissa käytössä olevista oppimismenetelmistä.

Oppimismenetelmä	Kuvaus
Projektioppiminen	Työskentely aiheen parissa sovittuna ajanjaksona. Vaiheet: tavoitteiden määrittely, työnjaosta sopiminen, tiedon kerääminen, työskentely, tulosten arviointi
Ongelmanratkaisu	Oppisisältö problematisoidaan ja siihen haetaan ratkaisua ongelmanratkaisu-tekniikkaa käyttäen. Pienryhmissä kerätään teoreettista tietoa ongelmaan liittyen ja sitä sovelletaan ongelman ratkaisuun.
Tutkiva oppiminen	Opiskelija ohjaa omaa oppimistaan asettamalla ongelmia, muodostamalla omia käsityksiään ja selityksiään sekä hakemalla tietoa itsenäisesti ja rakentamalla näin syntyneestä tiedosta laajempia kokonaisuuksia. Keskeistä on tutkimusprosessin jakaminen oppimisyhteisössä ja tiimin/tiimien jatkuva vuorovaikutus, jotta saavutetaan hyvät oppimistulokset. Opettaja/valmentaja toimii prosessin ohjaajana.
Portfolio-oppiminen	Portfolion rakenne muodostuu opetussuunnitelman osaamistavoitteista, joiden mukaan opiskelija etenee ja täyttää omaa portfolioaan tuotoksillaan ja osaamisellaan. Opiskelija on aina tietoinen oppimisen tavoitteista ja etenee niitä kohti. Portfolion mahdollistamat yksilölliset tavoitteet ja joustavat opintopolut tukevat motivaatiota ja opintoihin sitoutumista.
Opinnollistaminen	Opiskelija oppii koulutuksen tavoitteiden mukaista osaamista työssään. Opinnollistamisessa opiskelija, työpaikan edustajat ja opettaja/valmentaja sopivat, mitä opintokokonaisuuksia tai osia työssä voidaan oppia ja miten osaaminen näytetään.

Flipped learning	Käänteinen opetus, jonka tavoitteena on saada opiskelijat tutustumaan ensin itsenäisesti uuteen asiaan, minkä jälkeen asian käsittelyä jatketaan yhdessä. Kyse on yhteisöllisestä oppimisesta, jossa opiskelija hyödyntää yhteisöä ja opettajaa/valmentajaa omaan motivoitumiseensa. Korostaa opiskelijan omaa aktiivisuutta, opiskelijoiden vuorovaikutusta sekä teknologian ja internetresurssien käyttöä oppimisessa.
Pelillistäminen	Pelaamiseen liittyvien elementtien hyödyntäminen opetuksessa. Pelillistämisen tapoja ovat mm. tarinallistaminen ja palkitseminen. Tarinallistamisessa oppimistehtävän ympärille luodaan luovaa ongelmanratkaisua vaativa konteksti.
Oppimispelit	Lauta-, kortti- tai digitaalisten pelien avulla tapahtuva oppiminen, yksin, pareittain tai ryhmissä. Soveltuu aiemmin opitun harjoittamiseen, kertaamiseen ja testaamiseen sekä monimutkaisten taitojen oppimiseen.

KAMKissa on perinteisen luokkaopetuksen lisäksi useita innovatiivisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat opiskelijan osaamisen kehittymistä. Ilmiöpohjaisuus on avainasemassa eri oppimisympäristöjen hyödyntämisessä. Oppimisympäristöissä kohtaavat opiskelija, henkilöstö, alueen yritykset ja muut sidosryhmät. Perinteistä lähiopetusta käytetään erityisesti perusopinnoissa, kun teoriolla on tärkeä merkitys ja rakennetaan pohjaa osaamiselle. Lähiopetuksessa hyödynnetään alueen yrityksistä ja organisaatioista tulevia vierailevia luennoitsijoita sekä alumneja. Monipuolisten oppimisympäristöjen kautta oppijat saatetaan kohtaamaan uusia tilanteita, joissa on mahdollisuus uusille oivalluksille dialogiin perustuvassa prosessissa.

Oppimisympäristöt, joissa eri alojen opiskelijat pääsevät päivittäin kosketuksiin toistensa kanssa, tarjoavat mahdollisuuden uusilla rajapinnoilla toimimiseen. Tällaisten ympäristöjen tiedetään olevan parhaita haluttaessa synnyttää innovaatioita. Innovaatioille hedelmällisessä toimintaympäristössä erilaisen taustan omaavat yksilöt työskentelevät samojen ongelmien parissa. Innovaa-

tioyhteisöt voivat olla tiiviitä, päivittäin kokoontuvia tiimejä tai verkostomaisesti toimivia löyhempiä yhteisöjä. Innovaatioyhteisöjen menestys perustuu osaamiseen ja tiedon jakamiseen sekä kykyyn yhdistää erilaisia näkökulmia ja lähestymistapoja.

KAMKin omien fyysisten oppimisympäristöjen lisäksi oppimisympäristöinä toimivat alueelliset, kansalliset ja kansainväliset ympäristöt, joissa opiskelijat toimivat koulutuksensa aikana. Opiskelijat tekevät aitoja työelämälähtöisiä projektitöitä alueen yrityksille ja toimijoille osana opintojaan.

Digitaaliset oppimisympäristöt rikastuttavat ja monimuotoistavat ilmiöpohjaista oppimista. Verkossa oppiminen on ajasta ja paikasta riippumaton opetusmuoto. Tämä tuo vapautta opiskelijalle, mutta vaatii häneltä kykyä itsenäiseen työskentelyyn. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa opintoja myös valtakunnallisissa verkostoissa. KAMKin erilaisia oppimisympäristöjä on koottu taulukkoon 2.

Taulukko 2. KAMKin keskeiset oppimisympäristöt.

Oppimisympäristö	Mitä mahdollisuuksia
Ajosimulaattorit	Tutkimus-, tuotekehitys- ja opetusympäristö, ohjelmisto- ja laitekehitystä
Pelitestauslaboratorio	Harjoitteluun ja opinnäytetyöhön liittyviä tehtäviä, mallinnus-, videokuvaus- ja animaatioprojekteja (käytössä biometriset pelitestausmenetelmät), virtuaalimatka- lua
Tuotekehitystyöpaja	Projektitoiminnan työkaluja, ohjattua kerhotoimintaa, toimii myös harjoittelu- paikkana ja projektitöiden ympäristönä
Pelikehityslaboratorio	Koostuu uusimmista VR- ja AR-laitteista, keskeisimmistä pelikehityksen ohjelmistoista, 3D-mallinnustyökaluista sekä supertietokoneen tarjoamasta laskentakapasiteetista.
Konesalilaboratorio ja supertietokone	Konesalilaboratorio toimii tietojärjestelmien ja konesalipalveluiden kehitys- ja testausalustana toimialaan katsomatta. Uniikki ympäristö koostuu supertietokoneesta ja perinteisestä konesalista, ja se on yhdistetty Suomen korkeakoulujen ja tutkimuksen Funet-tietoverkkoon oman palomuurin kautta.
Protopaja	Konepajan työstökoneet, KAO:n metallipuolen koneet, pikamallikoneet, simulointi- ja mallinnusohjelmia

Rakennustekniikan laboratorio	Kiinteistön kuntoarvioita, kuntotutkimuksia, korjausrakentamiseen liittyvää tutkimusta
Myötätuuli	Aktiveettimatkailu-osaamisalueen opiskelijalähtöinen toimintaympäristö, jossa tuotetaan elämyksellisiä aktiviteetteja ja kehittämistoimintaa
Activitylab	Poikkialainen, projektioppimista tukeva oppimisympäristö, jossa liiketoiminta- ja projektiosaaminen karttuu aidoissa asiakasprojekteissa.
Kätevä koti	Esteettömän asumisen ratkaisuja ja apuvälineitä sekä niiden testausta, näön, kuulon ja kommunikaation apuvälineiden testaustila
Hoitotyön simulaatio-oppimisympäristö	Tietokoneohjatusti mahdollisimman realististen hoitotilanteiden harjoittelu
Kunnon Syke	Kuntosali, testaus- ja musiikkiliikuntatilat
Älysali (SmartGym)	Digitaaliteknologiaa hyödyntävä liikunnallinen oppimisympäristö, jossa ideoidaan ja testataan elämyksellisiä aktiviteetteja sekä kerätään ja analysoidaan dataa tuotekehityksen tueksi. Älysalin ympärille kuvattu pedagoginen malli (Smartgym Concept) on laaja kokonaisuus, jossa Exergaming (liikunnallinen pelaaminen) tuodaan lähelle opiskelijaa käytännön tekemisenä (ryhmät, tapahtumat)

<p>Digitaaliset oppimisympäristöt:</p> <p>Office365</p> <p>Moodle, ACP,</p> <p>Sosiaalisen median sovellukset</p>	<p>Ajasta ja paikasta riippumatonta opiskelua</p>
<p>Innovaatio- ja yrittäjyyskeskus INNOVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kajak Games -osuuskunta (peliala) <p>Kajability-osuuskunta (monialainen)</p>	<p>Ohjausta monialaisiin yrittäjyys- ja projektiopintoihin sekä verkostoitumista.</p> <p>Yrittäjyys- ja tuotekehitysideoiden sparrausta.</p> <p>Innovaatorahoitusta</p> <p>NY Start Up ja NY Summer Start Up –opinnot</p>
<p>Demola</p>	<p>Kansainvälinen ja monialainen ympäristö, jossa opiskelijat ratkaisevat toimeksiannosta työelämän avoimia ongelmia projekteina.</p>
<p>Yrityskiihdyttämö</p>	<p>Kiihdyttämöstä saa apua mm. rahoitushakemusten tekemisessä, tuotekehityksessä, markkinatutkimuksissa ja testauksissa.</p>
<p>Kansainväliset oppimisympäristöt</p>	<p>Kansainvälistymistä ja kotikansainvälistymistä, kaksoistutkintoja, ulkomaan vaihdot, harjoittelut ulkomailla</p>
<p>Opetusravintola Kisälli</p>	<p>Ruokapalveluiden opintoja</p>
<p>Työelämä</p>	<p>Opiskellaan autenttisissa ympäristöissä ja tilanteissa</p>

	Opinnollistamisen mahdollistaja
Opetus-/valmennustehtävät KAMKissa	Opinnoissa pidemmällä olevat opiskelijat ohjaavat aloittavia opiskelijoita. Esimerkiksi avoimen amk-opinnoissa pelipuolen opiskelijat opettavat toisen asteen väyläopinnoissa.
Robottiikka ja automaatioympäristöt	Edistää opiskelijan ja työelämän kohtaamista opintojaksoilla, harjoittelussa ja opinnäytetöissä. Yrityksille tarjoaa riskittömän mahdollisuuden kokeilla uutta robotiikka ja automaatiota.
Kirjasto	<p>Informaatiolukutaidon opetus</p> <p>Aineiston monipuolinen hyödyntäminen (e-aineisto, kirjat)</p> <p>Opinnäytetyön digitaalisen pohjan käyttötuki</p> <p>Julkaisutoiminta</p>

Opettajat käyttävät innovatiivista otetta opettamiseen kokeillen uusia oppimismenetelmiä. Opettajat ja opiskelijat toimivat valmentajina. Osaamisen kehittymiseksi on myös useita erilaisia oppimisympäristöjä, joissa suoritetaan oppimistehtäviä, projektitöitä, harjoitteluja sekä opinnäytetöitä. Oppimisympäristöt toimivat myös opiskelun ja TKI-toiminnan integroinnin solmukohtina.

Lähteet

Auno, P., Heikkinen, E., Itkonen, H., Karhu, A., Karjalainen, Riitta-Liisa., Korkealehto, K., Määttä, A. Rajander, T., Ravelin, T., Ruotsalainen, M., Takala, K. 2016. Pedagoginen toimintamalli –älyllä ja ilolla osaajaksi. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 54. Haettu 17.12.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107179/pedagoginentoimintamalli.pdf?sequence=4>

Dankbaar, M.E.W., Roozenboom, M.B., Oprins, E., Rutten, F., van Saase, J., van Merrienboer, J. & Schuit, S. C. E. (2014) Gaming as a training tool to train cognitive skills in Emergency Medicine: how effective is it? Teoksessa Bill Schouten, Stephen Fedtke, Marlies Schijven, Mirjam Vosmeer, Alex Gekker (toim.) Games for Health 2014. Proceedings of the 4th conference on gaming and playful interaction in healthcare. Wiesbaden: Springer Vieweg.

Gaming, GBL and Gamification: What's the Difference Again? Viitattu 25.11.2015. <http://www.gamesandlearning.org/>

Itkonen, H. 2016. Tiimissäkin opettaja oppii. Teoksessa Auno, P. et al. Syksyn satoa Innovapro – projektista –tiimiopettajuuden ja opinnollistamisen kokemuksia. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisu, raportteja ja selvityksiä, sarja B 66, sivut 3-5. Haettu 27.6.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122392/Syksyn%20satoa%20InnovaPro-projektista.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kairisto-Mertanen, L., Kanerva-Lehto, H., & Penttilä, T. (2009). Kohti Innovaatiopedagogiikkaa. Uusi lähestymistapa ammattikorkeakoulujen opetukseen ja oppimiseen. Turun ammattikorkeakoulu: Raportteja 92.

Kansallinen innovaatiostrategia. (2008). Työ- ja elinkeinoministeriö.

Kotila, H. (2012). Oppimiskäsitykset ja oppiminen ammattikorkeakoulujen toimintaympäristöissä. Teoksessa H., Kotila & K., Mäki (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka 2 (s. 26–34). Edita: Helsinki.

Pelikasvattajan käsikirja. 2013. Tampere: Tammerprint Oy. Viitattu 25.11.2015. <http://www.pelipaiva.fi/pelikasvattajankasikirja.pdf>

Saranpää, M. (2012). Moduuliovetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa. Työpapereita. Kajaanin ammattikorkeakoulu 7.8.2012.

Timonen, P. 2016. Digikampus ja oppiminen verkkoympäristössä. Teoksessa Määttä, J., Pohjanmäki, T. & Timonen, P. Kohti digikampusta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Suomen yliopistopaino Oy.s. 31-45.

Tynjälä, P. (1999). Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

2.2 Kansainvälisyyden todellinen hyödyntäminen (kehitysjohtaja Eija Heikkinen)

KAMK'24-strategian tavoitteena on, että KAMK on kansainvälisyyden todellinen hyödyntäjä. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että kaikissa koulutuksissa on kansainvälisyysosaamisen polku: kansainvälisyyden huomioiminen opetussisällöissä, riittävä määrä englannin kielisiä opintoja, sekä kieli- ja kulttuuriopintoja. Osaamisalueiden kv-koordinaattorit ja kv-toimisto tukevat opiskelijoiden lähtemistä opiskelu- tai harjoitteluvaihtoon.

Strategisen tavoitteen saavuttaminen merkitsee myös kumppanuusverkoston kehittämistä tarkoituksenmukaiseksi kaikille koulutuksille. Ensisijaisena tavoitteena on kumppanuuksien laajentaminen useammille koulutuksille ja syventäminen opiskelija- ja henkilöstövaihdon lisäksi opetus-suunnitelma- ja opetusyhteistyöhön, TKI-toimintaan ja aluekehitykseen.

Kansainvälisinä oppimisympäristöinä toimivat useat yhteistyökorkeakoulut ja kotikansainvälistymistä mahdollistavat englanninkieliset koulutukset (Bachelor Degree in International Business (BBA) ja esports Business, Bachelor Degree in Sports and Leisure Management (SPORTS), Bachelor Degree in Tourism). Lisäksi KAMK tarjoaa englanninkielistä kansainvälistä ylempi amk koulutusta liiketaloudessa (Master Degree in International Business Management). Opiskelijoiden kansainvälistymistä tukee myös opiskelijakunta KAMOn kansainvälinen toiminta sekä kv-toimiston koordinoima ystäväperhetoiminta.

Lisäksi KAMKissa korostuu monialainen työskentely, jota hyödynnetään myös kansainvälisyyden edistämiseksi. Tavoitteena on projektiopinnoissa rakentaa monialaista yhteistyötä älykkäät ratkaisut –osaamiseksi kaikkiin koulutuksiin. Englannin kieliset koulutukset mahdollistavat sen, että opiskelijat voivat halutessaan osallistua englannin kieliseen koulutukseen tai saavat osana opintojaan tehdä yhteistyötä kansainvälisten opiskelijoiden kanssa. Lähes kaikki koulutukset järjestävät lisäksi kansainvälisiä intensiiviviikkoja tai kesäopintoja. KAMKin tavoitteena on, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa 30 opintopistettä kansainvälisyyttä edistäviä opintoja.

Lähteet

Arene. 2015. Kohti maailman parasta korkeakoululaitosta. Arenen rakenteellisen kehittämisen työryhmän raportti.

Arene. 2007. Ammattikorkeakoulut Bolognan tiellä. Ammattikorkeakoulujen osallistuminen eurooppalaiseen korkeakoulutusalueeseen.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainväliset linjaukset 2016–2020 –ohjausryhmä. 2017. Yhteistyössä maailman parasta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:11.

2.3 Yrittäjämäinen asenne ja itsensä johtaminen osaamisen kehittämisessä (Takala Katri, Kouluspäällikkö, Aktiviteettimatka)

Osaaminen koostuu tiedoista, taidoista, asenteista, arvoista ja verkostoista. Tiedot, taidot ja asenteet ovat usein arvioinnin kohteena. Työelämässä voidaan pitää asennetta jopa osaamista tärkeämpänä. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää yrittäjämäistä asennetta ja itsensä johtamisen taitoja opintojen aikana. Asenne liittyy myös jatkuvaan oppimiseen, mikä on keskeistä tämän päivän työelämässä tiedon lisääntyessä ja muuttuessa varsin nopeasti. Kajaanin ammattikorkeakoulussa (KAMK) ”kunpa”- ajattelun sijaan tavoitellaan ”minä tahdon”-ajattelua: seuraa intohimoasi, ajattele isosti ja ”mikä on parasta mitä voi tapahtua”, löydä oma tiesi, epäonnistu nopeasti ja nauti matkasta (vrt. Keinänen 2016).

KAMKissa opiskelija ja opettaja huolehtivat kehitysmyönteisyydestä ja omasta asenteestaan. Yrittäjämäinen asenne muodostuu muun muassa oma-aloitteisuudesta, joustavuudesta ja ratkaisukeskeisyydestä. Palautetta tulee etsiä ja suosia kokeiluja epävarmoissakin ympäristöissä. Keskeistä on, että sisältöjen ohessa kehitetään myös toimintatapoja. KAMKissa ajatellaan, että opiskelija on vastuullinen ja tahtova sekä kehittää yhteistyötaitojaan opintojensa aikana. Lisäksi myönteinen asenne avaa portteja mielekkäälle ja innovatiiviselle yhteistyölle, se vahvistaa aivosolujen yhteyttä toisiinsa ja muiden ihmisten halukkuutta rakentamaan vuorovaikutukseen. Toisen auttaminen on myös keskiössä. Yrittäjämäistä asennetta harjoitellaan projektiopintojen aikana, jolloin muodostetaan toimiva tiimi ja sen jäsenillä on selkeät vastuualueet. Projekteissa on tärkeää luoda luottamuksellinen ilmapiiri tiimin jäsenten kesken ja valmentavien opettajien suuntaa. Myös Myötätuuli opiskeluympäristönä tarjoaa mahdollisuuden tiimityöhön, vastuun ottamiseen ja oma-aloitteisuuteen.

Itsensä johtamisella tavoitellaan hyvinvointia ja itsensä toteuttamista. Tällöin yksilö tekee parhaansa oman hyvinvointinsa kehittämiseksi. Nopeasti muuttuva ympäristö edellyttääkin joustavuutta, nopeaa reagointia, luovuutta ja kykyä uudistua. Itseään oppii johtamaan reflektoinnin ja harjoittelun kautta. Toisin sanoen sinun tulee tarkastella esimerkiksi omia ajatusmalleja ja niiden vaikutuksia toimintaasi ja sen tuloksiin. Tavoitteiden asettaminen on keskiössä. Itsensä johtaminen korostuu persoonallisia opintopolkuja suorittavilla opiskelijoilla. Esimerkkinä tästä ovat työssä olevat monimuoto-opiskelijat, jotka kehittävät omaa työtään opintojensa avulla.

Itsensä johtamisessa vastataan seuraaviin kysymyksiin: Kuka minä olen? Missä minä olen? Minne minä olen menossa? Omien lähtökohtien ymmärtäminen ja tavoitteiden asettaminen on itsensä johtamisen perusta. Silloin yksilön tulee olla tietoinen muun muassa kehon ja mielen hyvinvoinnin

sekä tunteiden ja arvojen merkityksestä. Tunteet ovat osa sosio-emotionaalisia taitoja, jotka liittyvät läheisesti yksilön omaan, tasapainoiseen tunne-elämään ja myönteisten sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yksilö on tietoinen itsestä ja toisista, hänellä on kyky hallita itseään ja ihmissuhteitaan sekä kyky tehdä vastuullisia päätöksiä. Itsensä johtamisessa otetaan siis vastuu itsestä ja toisista. Siihen kuuluu jatkuva muutos ja muuttuminen.

Sydänmaalakka (2006) on määritellyt seitsemän älykkään itsensä johtamisen periaatetta: 1) nöyryys (tunnista keskeneräisyytesi), 2) herkkyys, 3) itsekuri, 4) uudistuminen, 5) aitous, 6) fokus ja 7) etsi elämäsi syvempi merkitys. KAMKissa kannustetaan tunnistamaan asenteen ja itsensä johtamisen mahdollisuudet oman osaamisen kehittämisessä.

Lähteet

Björklund, Tua. 2018. Työelämässä asenne on osaamista tärkeämpää. Haettu 10.12.2018 osoitteesta <http://www.skolar.fi/tyoelamassa-asenne-on-osaamista-tarkeampaa/>.

Keinänen, L. 2016. Yrittäjämäinen asenne – mahdollisuus muuttaa maailmaa. Luentomateriaali osoitteesta Haettu 10.12.2018 osoitteesta https://tapahtumat.tekes.fi/uploads/7eabe206/Keinanen_Lennu-4650.pdf. Paytrail.

Kokkonen, M. 2005. Sosioemotionaaliset taidot opettajan pääomana. Teoksessa L. Kannas & H. Tyrväinen (toim.) Virikkeitä terveystiedon opetukseen. Jyväskylän yliopisto, Terveystiedon tutkimuskeskuksen julkaisu 3, 6777.

Sydänmaalakka, Pentti 2006. Älykäs itsensä johtaminen – näkökulmia henkilökohtaiseen kasvuun. Jyväskylä. Gummerus.

Zins, J. E., Payton, J. W., Weissberg, R. P. & O'Brien, M. U. 2007. Social and emotional learning for successful school performance. Teoksessa G. Matthews, M. Zeidner & R. D. Roberts (toim.) Emotional intelligence. New York: Oxford University Press, 376–395.

2.4 Yrittäjämäinen KAMK (lehtori Auno Päivi ja lehtori Määttä Anne)

Liiketoimintaosaaminen on osa jokaisen osaamisalueen opiskelijoiden osaamista. Liiketoiminta-osaamista tarvitaan yrityksen tai muun organisaation kannattavaan ja kestävään johtamiseen ja toimintaan. Liiketoiminta-osaamisessa ja yrittäjämäisessä toiminnassa korostuu luova, sosiaalinen ja emotionaalinen älykkyys.

Liiketoimintaosaamisen opintokokonaisuus KAMKissa koostuu yritystoiminta-, markkinointi-, sopimusjuridiikka-, johtamis- ja taloushallinto-osaamisesta. Opetusmenetelmissä otetaan huomioon liiketoimintaosaamisen vaatiman älykkyuden kehittäminen.

Liiketoimintaosaajan osaaminen

Kuvio 3. Liiketoimintaosaajan osaaminen (Aho 2015).

Yrittäjyyspolku on opiskelijoiden mahdollisuus syventää yrittäjyysvalmiuksiaan ja -kokemuksiaan jo koulutuksen aikana. Yrittäjyyspolku on tarjolla kaikkien osaamisalueiden opiskelijoille vaihtoehtoisina opintoina (30 op).

Yhtenä osana yrittäjyyspolkua KAMKissa on tarjolla NY Start Up -ohjelma. Ohjelma tarjoaa käytännönläheisen, matalan kynnyksen oppimisympäristön yritysideoita testaamiseen. Ohjelma edistää opiskelijan oman osaamisen tunnistamista sekä opitun hyödyntämistä yrityksen perustamisessa tai työmarkkinoille siirtymisessä.

Ohjelma antaa opiskelijalle ensikosketuksen yrittäjyyteen. NY Start Up -opintojakso (10 op) ajoittuu yhden lukuvuoden ajalle ja sen aikana opiskelijat perustavat oikeilla markkinoilla toimivan NY-

yrittäjien. Yritykset perustetaan monialaisissa tiimeissä ja NY-vuoden aikana kehitetään tuotteita ja palveluita asiakkaille. Harjoitusyritysvuoden aikana opiskelijat saavat tuntumaa työelämään sekä omiin edellytyksiin toimia yrittäjänä.

KAMKin opiskelijoiden on myös mahdollista osallistua Demola-toimintaan, jossa monialaiset opiskelijatiimit (4-6 opiskelijaa) yhdessä fasilitaattoreiden kanssa työskentelevät yritysten tai julkisten toimijoiden toimeksiantoja. Tavoitteena on, että toimeksiannot ovat lähtökohtaisesti avoimia ja innovatiivisia ja joiden avulla toimija haluaa viedä asioita uuteen suuntaan. Tämä on oleellinen ero perusprojekteihin, joissa ratkaistaan jokin asiakkaan/työelämän antama ongelma.

Yrittäjyyspolun jatkona KAMKissa toimii kaksi opiskelijoiden osuuskuntaa: Kajak Games (pelipuolen opiskelijoille) sekä monialainen Kajability osk. Osuuskunnissa opiskelijat testaavat omaa liiketoimintaansa ilman yrittäjä-statusta. NY Start Up -opinnot toimivat hyvänä polkuna osuuskunta-toimintaan, mutta osuuskuntaan voi liittyä ilman ko. ohjelman läpikäymistäkin.

Opiskelijat voivat tulla mukaan KAMKin yrityskiihdyttämöön, jos he ovat perustaneet oman yrityksen tai vaikka se olisi ideavaiheessa. Sitä kautta he kehittävät edelleen omaa liiketoimintaansa yrittäjinä. Kiihdyttämössä he saavat apua rahoitushakemusten tekemisen, tuotekehitykseen, markkinatutkimuksiin, testauksiin ym.

Lähteet

Aho, M. (2015). HEI Digi esiselvitys: digitalouden osaamis- ja koulutustarpeet. Viitattu 16.12.2015. Saatavilla <http://ek.fi/wp-content/uploads/HEI-Digi-esiselvitys-tulokset-4.12.20151.pdf>

Auno, P., Heikkinen, E., Itkonen, H., Karhu, A., Karjalainen, Riitta-Liisa., Korkealehto, K., Määttä, A. Rajander, T., Ravelin, T., Ruotsalainen, M., Takala, K. 2016. Pedagoginen toimintamalli –älyllä ja ilolla osaajaksi. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 54. Haettu 17.12.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107179/pedagoginentoimintamalli.pdf?sequence=4>

Demola 2018. Haettu 20.6.2018 osoitteesta <https://www.demola.net/students/>

Juva, K. & Hynynen, A. (2011). Oivallus loppuraportti. Elinkeinoelämän keskusliitto.

2.5 Osaamisen ja oppimisen arviointi (yliopettaja Oikarinen Arja)

KAMKissa arviointi on kehittävä, sillä sen kohteena ovat ammatilliset osaamistavoitteet, jotka määrittyvät sekä ammattikorkeakoulun yhteisten, että ammatillisten kompetenssien avulla. Arvioinnissa hyödynnetään opiskelijan itsearviointia, työelämän ja ohjaavan opettajan antamaa arviointia sekä mahdollisuuksien mukaan myös vertaisarviointia. Kolmikantaisuus arvioinnissa korostuu opinnollistetuissa opintojaksoissa.

Osaaminen tunnistetaan kriteereiden avulla. Arviointikriteerit ovat selkeät, ja ne ovat opettajien, opiskelijoiden ja työelämän tiedossa. Arviointikriteerit kuvaavat tutkinnon edellyttämää osaamista. Ne kuvaavat sitä osaamista, joka opiskelijan tulee saavuttaa koulutuksen aikana. Arviointikriteereiden laadinnassa on huomioitu sekä kansallisesti (NQF) että kansainvälisesti (EQF) määritelty osaamisen viitekehys. Kriteerien laadintaprosessiin osallistuvat ammattikorkeakoulun toimijoiden lisäksi myös työelämän ja opiskelijoiden edustajat työryhmien kautta (mm. oppimisen kehittämisen työryhmä, itsearviointiprosessiin liittyvät työryhmät).

Opintojaksot arvioidaan asteikolla 0–5: kiitettävä (5), hyvä (4 tai 3), tyydyttävä (2 tai 1) ja hylätty (0). Hyväksyttävä eli tyydyttävä taso (1-2) kuvaa osaamista, joka vaaditaan työn tekemiseen. Hyväksyttävä taso ei ole osaamattomuutta, vaan minimitaso, joka tutkinnossa riittää. Taso 3-4 kuvaa hyvää osaamista. Taso 5 kuvaa erinomaista eli kiitettävää osaamista. Erinomainen taso on huipputaso, jonka voi saavuttaa koulutuksen aikana.

Opintojakso voidaan arvioida myös merkinnällä hyväksytty-hylätty. Hyväksytty-hylätty -arvioinnissa hyväksytyn suorituksen raja on 70 %.

KAMKissa on käytössä yli koulutusalojen ja yksittäisten tutkintojen ulottuvat, ammattikorkeakoulutasoiset osaamisen arvioinnin kriteerit eli ns. metatason kriteerit. Metatason kriteereitä voidaan hyödyntää sellaisenaan, mutta myös soveltaa kussakin arvioitavassa opintojaksossa erikseen. Kriteerit on ryhmitelty kolmeen ryhmään: tiedot, taidot ja asenteet. Osaaminen on kuvattu erikseen kussakin ryhmässä tyydyttävällä, hyvällä ja erinomaisella tasolla seuraavasti:

KIITETTÄVÄ (5)

Opiskelija osaa suhteessa osaamistavoitteisiin:

Tiedot:

- käyttää asiantuntevasti ja laaja-alaisesti ammattialansa käsitteitä sekä yhdistää niitä kokonaisuuksiksi.

Taidot:

- analysoida, vertailla, yhdistellä ja valita tietoa sekä esittää vaihtoehtoisia toimintatapoja
- analysoida, reflektoida ja arvioida kriittisesti omaa osaamistaan ja ammattialansa toimintatapoja hankkimansa tiedon avulla
- toimia itsenäisesti, vastuullisesti, aloitteellisesti ja joustavasti kulloisessakin oppimis- ja toimintaympäristössä
- valita ja arvioida kriittisesti ammattialansa tekniikoita ja malleja sekä käyttää niitä toiminnassaan.

Asenteet:

- toimia asiakaslähtöisesti, tavoitteellisesti ja työelämää kehittävästi * toimia ryhmän jäsenenä edistäen ja kehittäen ryhmän toimintaa
- soveltaa kriittisesti ammattieettisiä periaatteita toiminnassaan.

HYVÄ (3–4)

Opiskelija osaa suhteessa osaamistavoitteisiin:

Tiedot:

- käyttää johdonmukaisesti ammattialansa käsitteitä
- nimetä, kuvailla ja perustella ammattialansa perustiedot.

Taidot:

- valita tarkoituksenmukaisia toimintatapoja hankkimansa tiedon ja ohjeistuksen perusteella
- osaa arvioida ja reflektoida omaa osaamistaan ja ammattialansa toimintatapoja

- toimia itsenäisesti ja vastuullisesti erilaisissa tehtävissä kulloisessakin oppimis- ja toimintaympäristössä
- soveltaa tarkoituksenmukaisesti ammattialansa toimintaan soveltuvia tekniikoita ja malleja.

Asenteet:

- toimia asiakaslähtöisesti, tavoitteellisesti ja työelämää kehittävästi
- toimia ryhmän jäsenenä ryhmän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi
- perustella toimintansa ammattieettisten periaatteiden mukaisesti.

TYDYTTÄVÄ (1–2)

Opiskelija osaa suhteessa osaamistavoitteisiin:

Tiedot:

- käyttää asianmukaisesti keskeisiä/yksittäisiä ammattialansa käsitteitä
- nimetä ja kuvailla ammattialansa perustiedot.

Taidot:

- toimia tarkoituksenmukaisesti, joskin toiminta voi olla vielä epävarmaa
- toimia ohjattuna asianmukaisesti erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä
- käyttää toiminnassaan tarkoituksenmukaisesti ammattialansa tekniikoita ja malleja.

Asenteet:

- toimia ammatillisesti asiakastilanteissa
- toimia ryhmän jäsenenä ja ottaa toiminnassaan muut ryhmän jäsenet huomioon
- toimia ammattieettisten periaatteiden mukaisesti.

(Ks. myös liite 2.)

Tämän lisäksi on olemassa omat arviointikriteerit sekä (työ)harjoittelulle että opinnäytetyölle.

KAMKissa on käytössä ammattikorkeakoulutasoiset osaamisen arvioinnin kriteerit eli ns. metatason kriteerit. Metatason kriteereitä voidaan hyödyntää sellaisenaan, mutta myös soveltaa kussakin arvioitavassa opintojaksossa erikseen. Kriteerit on ryhmitelty kolmeen ryhmään: tiedot, taidot ja asenteet.

Lähteet

Saranpää, M. (2012). Arvostan osaamista, arvioin osaamisia, kriteerien kriteerit. Teoksessa Kotila, H. & Mäki, K. (toim.) 2012. Ammattikorkeakoulun pedagogiikka 2. Edita. Helsinki, 67–88.

Saranpää, M. (2012). Moduuliovetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa. Työpapereita. Kajaanin ammattikorkeakoulu 7.8.2012.

Virtanen, V., Postareff, L. & Hailikari, T. (2015) Millainen arviointi tukee elinikäistä oppimista. Yliopistopedagogiikka 22, (1), 3-11.<https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2015/03/27/millainen-arviointi-tukee-elinikaista-oppimista/>

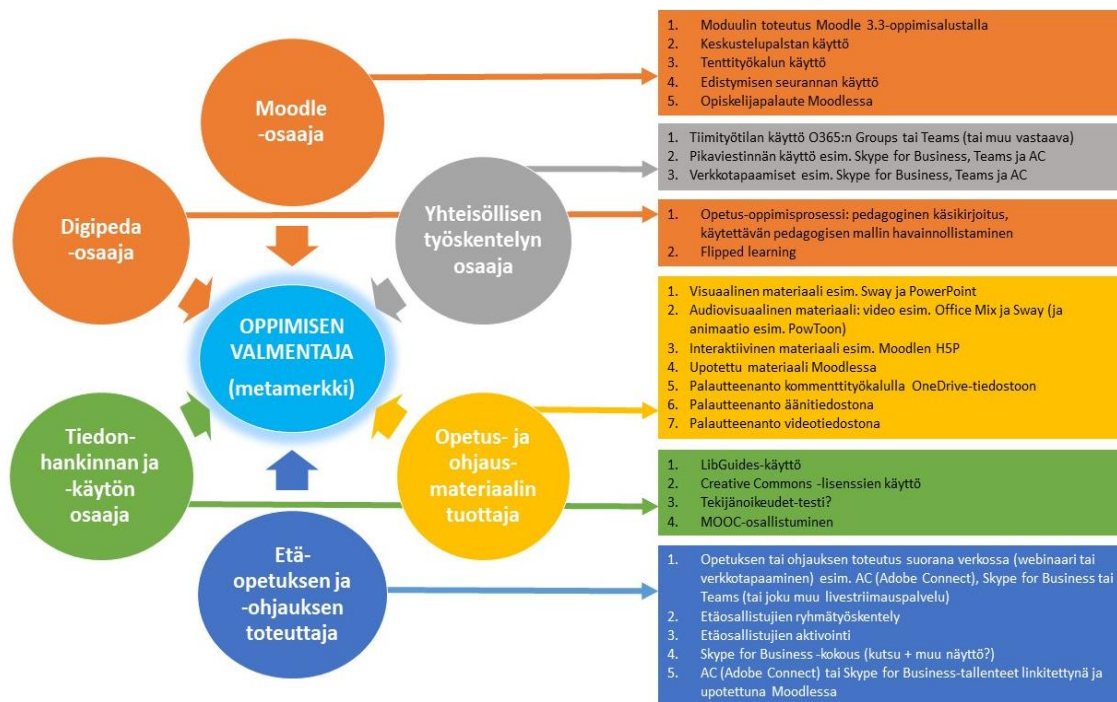
3 Valmentajana toimivan opettajan osaamisen arviointi (kehitysjohtaja Heikkinen Eija)

KAMKin pedagoginen toimintatapa sisältää digitaaliset työvälineet connect, create ja coach –toiminnoille. Digipedagogisina työvälineinä käytetään devmoodle-ympäristöä ja pilvipalveluita, joissa opiskelijoiden oppimisprosessi kuvataan. Lisäksi opiskelijat hyödyntävät työkalupakkeja, jotka tarjoavat erilaisia malleja hyödynnettäväksi projektioppimisessa. Opiskelijoiden ohjauksessa sovelletaan erilaisia ryhmätyöskentelyalustoja, kuten AC:ta, teamsia, wordpressia ja onenotea. Lisäksi projektiryhmät voivat itse valita käyttöönsä heille sopivia keskustelu- ja suunnittelutyökaluja.

Keskeisimpiä digipedagogisia työkaluja opiskelijan oppimisen ja osaamisen tueksi ovat ehops, moodlessa sijaitsevat tulo-, kehitys- ja päättökeskusteluaineistot sekä ryhmätyöskentelyalustat. KAMKissa on käytössä erilaisia digitaalisia aineistoja, joilla opiskelija lisää ymmärrystä omasta oppimisestaan. Lisäksi käyttöön on juuri otettu eAMK -hankkeessa tuotetut [verkkototeutusten laatukriteerit](#), joiden avulla vahvistetaan verkkototeutusten osuvuutta. KAMKin [ohjauksen toimintamalli](#) ohjeistaa koko henkilöstöä ottamaan vastuuta roolistaan ohjaajana.

KAMKin henkilöstön cKAMK –osaamista kuvataan osaamismerkein, jotka liittyvät tieto- ja viestintätekniseen osaamiseen sekä oppimisen valmentaja –osaamiseen KAMKin toimintaympäristöissä. Henkilöstön koulutuksista vastaa KAMIT-tietohallinto ja erikseen sovittava asiantuntija.

KAMKin opettajien tieto- ja viestintäteknisen osaamisen kuvauksen taustalla on Koehlerin ja Mishran (2007) [kuvio](#) pedagogisesta, teknologisesta ja sisällöllisestä osaamisesta. Digipedagogista osaamista kuvataan [oppimisen valmentaja –osaamisina](#), johon liittyy yhteisöllisen työskentelyn osaamista, moodle-osaamista, opetus- ja ohjausmateriaalin tuottamista, etäopetuksen ja –ohjauksen toteuttamista, tiedonhankinnan ja –käytön osaamista sekä digipedagogista osaamista, jossa valmentava ote on vahvasti mukana. cKAMK –osaamisessa kuvataan valmentavan opettajuuden ja digipedagogiikan sisällöt arjen toiminnassa. Seuraavassa kuviossa esitetään KAMKin digipedagogisen osaamisen sisällöt.

Kuvio 4. cKAMK-osaaminen KAMKissa.

Lähteet

Antila, H. 2017. Valmentaja, opettaja, opettava valmentaja, vai valmentava opettaja. Haettu 20.6.2018 osoitteesta <https://www.slideshare.net/HeliAntila/valmentajuus>

Heikkinen, E. 2016. Tulevaisuutta johdetaan valmentamalla. In Publication Heikkinen, E., Myyräläinen, H., Nikkanen, K., Sievänen, T., Suikkanen, A., Takala, K. & Viskari, K. 2016. Puheenvuoroja johtamisesta. Yhteisjulkaisut Kajaanin ammattikorkeakoulu ja Saimaan ammattikorkeakoulu. Saimaan ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Raportteja ja selvityksiä 75, sivut 37-43. Haettu 27.6.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121710/Puheenvuoroja%20johtamisesta2.pdf?sequence=1>

Heikkinen, E. 2017. Tulosten hyödyntäminen. In Publication Heikkinen, E. & Itkonen, H. 2017. Opettajasta valmentajaksi. Benchmarking Seinäjoen amk, Proakatemia ja KAMK. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisu, raportteja ja selvityksiä sarja B 73, sivut 25–28. Haettu 27.6.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/handle/10024/132925>

Heikkinen, E., Jormakka, R., Kurtelius, J., Loikkanen, K., Meriläinen, A., Puskala, P., Rajander, T., Sievers, K., Sievänen, R., Turunen, H. & Vaattovaara, P. 2018. Opintojen ohjaus Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 87.

Itkonen, H. 2016. Tiimissäkin opettaja oppii. Teoksessa Auno, P. et al. Syksyn satoa Innovapro – projektista –tiimiopettajuuden ja opinnollistamisen kokemuksia. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisu, raportteja ja selvityksiä, sarja B 66, sivut 3-5. Haettu 27.6.2018 osoitteesta <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122392/Syksyn%20satoa%20InnovaPro-projektista.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Koehler, M. & Mishra, P. 2007. What Is Technological Pedagogical Content Knowledge? Haettu 18.12.2018 osoitteesta <https://www.citejournal.org/volume-9/issue-1-09/general/what-is-technological-pedagogicalcontent-knowledge/>

4 ActivityLAB osana cKAMK valmentavaa opettajuutta (Yliopettaja Pasi Korhonen ja lehtori Arto Heikkinen)

4.1 Johdanto

ActivityLAB-toiminta on Aktiviteettimatkailu osaamisalueen valmentavan opettajuuden malli, jonka matkailutyöryhmän opettajatiimi on rakentanut cKAMK-malliin kytkeytyen. ActivityLAB yhdistää opiskelun työelämään ja elinkeinoon, lisää opiskelijoiden omatoimisuutta sekä innovatiivisuutta ja luo hyvän pohjan valmentavalle opettajuudelle.

ActivityLAB on oikeataan prosessi, jonka opettajat käynnistivät ja jota yhdessä opiskelijoiden kanssa viedään eteenpäin ja kehitetään edelleen. Vuonna 2017 käyttöön otettua matkailun opetussuunnitelmaa tehdessä lähtökohtana oli rakentaa väljästi kirjoitettu OPS, joka antaisi tilaa ilmiöpohjaiselle tarkemmalle toteutussuunnittelulle. Tuossa vaiheessa suunnitelmana ei vielä ollut rakentaa uutta valmentavan opettajuuden areenaa. Ajatus kypsyi koko talon yhteisen cKAMK -mallin mukana.

Kun opiskelijat vuonna 2017 syksyllä aloittivat opiskelun, käynnistyi matkailutiimin opettajilla uuden toimintamallin rakentaminen. Vuoden aikana rakentui runko ja pohja ActivityLAB-toimintamallille. Ja onneksi OPS17:n joustava rakenne mahdollisti tämän hauduttelun tuloksen käyttöönoton. Aivan tyhjästä ei tuolloin kuitenkaan lähdetty liikkeelle, sillä valmentajan opettajuuden mallia oli hyödynnetty jo aiemmin 15 op:n laajuisissa Elämysaktiviteetit ja Hyvinvointimatkailu moduuleissa. Näissä oli vuosittain kymmenkunta toimeksiantoa, joita opiskelijatiimit suunnittelivat ja toteuttivat ja opettajat valmensivat.

OPS17:n matkailun ja tourismen koulutusten opetussuunnitelmat rakennettiin yhteneväisiksi, jotta ryhmien yhteistyö ja yhteisopetus olisi mahdollisimman jouhevaa. Restonomikoulutuksissa on KAMKissa mahdollista valita kaksi valinnaisten ammattiopintojen suuntautumista, Adventure tourism ja Wellbeing tourism. Näiden lisäksi tarjolla on koko KAMKin tasolla yrittäjyysopintoja. Käytännössä jokainen opiskelija voi rakentaa oman henkilökohtaisen oppimispolun, johon voi ottaa mukaan opetusta myös muiden Suomen korkeakoulujen tarjonnasta tai suorittaa opintoja kansainvälisessä vaihdossa.

4.2 Tiimit ja projektiryhmät

ActivityLAB koostuu tällä hetkellä kahdesta tiimistä suuntautumisvaihtoehtojen mukaan. Matkailun ja tourism koulutusten opiskelijat hakeutuivat joko Adventure tai Wellbeing tiimiin suuntautumisvalinnan yhteydessä ensimmäisen opiskeluvuotensa keväällä. Molemmista tiimeissä on noin 20–25 opiskelijaa ja tiimit toimivat opiskelijoiden kotipesänä opintojen ajan. Tiimien sisällä on lisäksi toiminnallisia projektiryhmiä. Tiimeille perustettiin valmentavaa opettajuutta tukeva oppimisympäristö Tieto 2-rakennuksen toiseen kerrokseen.

Syys- ja kevätlukukausien alussa opiskelijat valitsevat lukukaudelle tiimiryhmän, jonka vastuulla on tiimien sisäisen työskentelyn kehittäminen ja toisaalta he puhaltavat tiimiin yhteishenkeä ja pitävät tiimin jäsenet aktiivisesti mukana. Tiimin johtaja myös vetää viikkopalavereita ja raportoi tarvittaessa tiimin valmentajalle.

Tiimivalmentaja on valmentava opettaja, jolla on laajempi vastuu tiimin kokonaisuuden hallinnasta. He vastaavat yhdessä tiimiryhmän kanssa siitä, että projekti jakautuvat koko tiimille ja samalla he toimivat tiimin lähimpänä luotsaajana. Tiimivalmentajat ovat tiivisti läsnä tiimin toiminnassa, mutta eivät tekemisen keskiössä. Tiimivalmentajat myös koordinoivat projektivalmentajia eli pitävät huolen siitä, että jokaisella projektilla on valmentaja tai joissakin tarvittaessa useampi.

Tiimien sisällä toimivat pienemmät projektiryhmät. Näiden ryhmien koko määräytyy ensinnäkin projektin koon mukaan, mutta myös osaamistarpeen mukaan. Jossakin voi riittää kaksi tai kolme opiskelijaa, mutta erityisesti isoissa tapahtumissa tarve voi olla koko tiimille. Myös projektien kesto voi vaihdella muutamasta viikosta jopa vuoteen tai sen yli. Projektit voivat olla myös poikialaisia. Monessa projektissa tarvitaan tiimin sisältä löytyvän osaamisen laajempaa osaamista. Tai osaamistarve voi tulla joltakin muulta koulutusosalta. Malli mahdollistaa myös esimerkiksi ammattikorkeakoulujen välisen projektityöskentelyn.

Opiskelijat eivät pääsääntöisesti tee vain yhtä projektia, vaan samaan aikaan saattaa käynnissä olla noin 2-4 projektia. Opiskelijat keräävät projektityöskentelyn tunteja, joita vastaan heille kirjataan opintopisteitä. Projektien hallintaan on opiskelijoille rakennettu tiimikohtainen projektien aikataulujen taulukko sekä henkilökohtainen projektien viikkoaikataulu.

Projektivalmentaja on opettaja, joka toimii projektin ohjaavana opettajana. Vaikka päävastuu on opiskelijoilla, niin he ohjaavat projektia oikeaan suuntaan, huolehtivat etenemisestä kohti päämäärää, vastaavat lukupiirikirjallisuuden hyväksymisestä ja lopulta arvioivat projektioinnit.

Ensimmäisenä syksynä valmentavat opettajat toivat tiimeille valmiita projekteja, joista oli hyvä lähteä liikkeelle. Jatkossa tavoitteena on kuitenkin se, että tiimit hakisivat ainakin osan projekteista itsenäisesti. Tavoitteena on myös se, että projektit tuottaisivat tiimeille tuloa. Tuolloin opiskelijat ohjataan tilittämään tuotot Kajability osuuskunnan kautta. Samalla tämä ohjaa opiskelijoita kohti yrittäjämäistä asennetta. Joillekin tämä voi johtaa Nuori Yrittäjyys StartUp-opintoihin.

Adventure ja Wellbeing -tiimit eivät ole ryhmäkohtaisia tiimejä. Kun opiskelija kiinnittyy toisen opiskeluvuotensa syksyllä tiimiin, hän jatkaa siinä myös kolmantena lukuvuotenaan. Opiskelija on kolmannen lukuvuotensa syksynä tiimissään mestari, sillä samana syksynä mukaan tiimiin tulevat toisen lukuvuoden opiskelijat kisälleinä. Projekteissa voi siis työskennellä sekä toisen että kolmannen lukuvuoden opiskelijoita. Projektioppiminen kehittyy näiden kahden vuoden aikana. Kolmantena vuotena yksi isoimmista projekteista onkin opinnäytetyö, jossa opiskelijat näyttävät osaamistaan tutkimus- tai kehittämishankkeen osajana.

Lukukausiteemat aLABissa -toimintamallin tavoitteiden mukaisesti

Asenteena koko toiminnan ajan: **HEITTÄYTYMINEN**

1. Toimintakenttä ja asenteet
 - Oppimisprojekti: Restonomien perustaidot
2. Vieraanvaraisuus ja työelämä
 - Oppimisprojekti: Matkailualan työ asiakaspalvelussa
3. **Luottamus** – Kisälliksi – tiimin startti ja tiimiytyminen / ryhmäytyminen
 - Oppimisprojekti: Tapahtuman ja matkailupalvelun kehittäminen
4. **Uskallus** – verkostojen muodostaminen
 - Oppimisprojekti: Asiakaskeskeinen konseptointi
5. **Teot** – kehittäminen ja kokeilu
 - Oppimisprojekti: Kansainvälisyys ja esimiestyö
6. **Onnistuminen** – Mestarina – Kohti omaa tarinaa
 - Oppimisprojekti: Tutkimus- tai kehittämishankkeen suunnittelu, toteutus ja raportointi
7. Matkailualan kehittäjä

Kuvio 5. ActivityLAB -toiminnan lukukausiteemat. Lukukaudet 3-6 opiskelijat opiskelevat tiimiympäristössä.

4.3 Oppimissopimukset

Opiskelijat tekevät ActivityLAB-tiimiin liittymisenä alussa oppimissopimuksen. Se kirjoitetaan essee muodossa ja koostuu viidestä valmiiksi annatusta kysymyksestä. Kirjoittamisen taustana käytetään koulutuksen kompetensseja apuna.

Kysymysten avulla opiskelija peilaan ensi omaa historiaansa. Hän tarkastelee esseen alussa sitä missä hän on ollut, mitä hän on tehnyt ja mitä on aikaisemmin oppinut. Seuraava kysymys kysyy, missä olen nyt. Tämän avulla pohditaan omaa tilannetta ja peilataan sitä esimerkiksi asioihin, joita pidetään tärkeinä.

Kolmas kysymys suuntaa jo tulevaan. Tässä asetetaan tavoitteita oppimiselle, mutta toisaalta myös käsitellään tulevaisuudessa tärkeitä asioita. Aikajänne pohdinnassa, minne haluaisin mennä, on seuraava vuosi. Neljäs kysymys ohjaa käsittelemään niitä keinoja, miten tuo haluttu tulevaisuus olisi mahdollista saavuttaa. Tämä siis konkretisoi seuraavia askeleita ja sitä kautta myös tavoitteita. Pohdinnassa olisi käsiteltävä aihetta myös teoriatietoa käsitellen, mutta sitä voi havainnollistaa itselle konkreettisten askelten avulla. Ketä sinun tulee tavata, mitä kirjoja lukea?

Mille kurssille osallistua? Miten haastan itseni? Millaisia uusia kokeiluja ja prototyyppejä pitää tehdä?

Viimeisessä kysymyksessä haastetaan arvioimaan itseään tilanteeseen, jossa tavoitteet on saavutettu ja on päästy toivottuun tilanteeseen. Nyt pitää arvioida miltä se tuntuu, näyttää ja vaikuttaa? Samalla pohditaan sitä, mistä tietää olevansa perillä.

Opiskelijat palauttavat oppimissopimuksensa tiimiopintojen alussa. Niitä käydään läpi omassa tiimissä, mutta siinä laajuudessa kuin kukin siitä haluaa kertoa. Parhaimmillaan se on opiskelijan henkilökohtainen opetussuunnitelma.

4.4 Teoriaa lukupiireissä

ActivityLAB -toiminta pohjautuu valmentavaan opettajuuteen ja taustalla on ajatus oppimisesta projekteissa. Tekeminen täytyy kuitenkin kytkeä vankasti teoriaan. Lukupiiri-malli soveltuu projektioppimisen rinnalla teorian tiedon oppimiseen.

Lukupiiri-mallissa jokainen opiskelija etsii käynnissä oleviin projekteihinsa liittyvää kirjallisuutta itse. Valmentavat opettajat ovat laatineet valmiiksi restonomikompetensseihin liittyviä teemoja, jotka auttavat sopivan kirjallisuuden etsimisessä. Samalla nämä teemat auttavat luomaan riittävän laaja-alaisen tarkastelun projektien taustalle. Monipuoliset tiedonhaun taidot ovat tärkeitä mm. opinnäytetyötä tehtäessä ja myös työelämässä, siksi niitä harjoitellaan osan lukupiiritoinnista. Kirjallisuuden hakemisessa kehoitetaan käyttämään kirjaston tietokantoja.

Luettava kirjallisuus hyväksytään projektia valmentavalla opettajalla. Samalla sovitaan kirjapakettiin käytettävä aika. Teoriakirjallisuuden voi lukea yksin tai pienryhmässä yhdessä. Luettu kirjallisuus käydään läpi noin viikoittain olevissa lukupiireissä. Tavoitteena on, että luettua tietoa voidaan jakaa muille opiskelijoille. Raportointimuotoja voivat olla esimerkiksi suullisen alustuksen pitäminen, tiimille jaettava essee tai ryhmäessee.

Opiskelijoilla on käytössä excel-tilukko suunnittelu- ja seurantatyökaluna. Siihen kirjataan kaikki koko ActivityLAB-toiminnan aikana luettu ja käsitelty kirjallisuus. Taulukkoon koottu kirjanpito auttaa ja ohjaa opiskelijaa oman ammatillisen osaamisen kehittämisen suunnittelussa.

Teoriakirjallisuuden lukeminen ja siitä raportoiminen luetaan projektityöskentelyn osaksi ja siksi se kirjataan projektipäiväkirjaan. Opiskelija siis kerryttää samalla meneillään olevaan opintojaksoon liittyviä opintopisteitä.

4.5 Työskentely ActivityLAB-oppimisympäristössä

Uudenlainen toimintakulttuuri ja toimintatapa asettavat haasteita sekä opiskelijoille että opettajille. Kun toiminta käynnistyi syksyllä 2018, kerrottiin myös opiskelijoille prosessin olevan kesken.

Toisen vuoden opiskelijoiden lukujärjestys muodostui syksyn osalta pitkälti projektiopintojen varaan. Matkailun ja tourismin koulutuksissa ensimmäinen harjoittelu on ajoitettu toisen vuoden jouluihin ja tammikuulle, joten syksyn opinnot piti saada käytyä läpi ennen marraskuun loppua. Syksyn opinnot koostuivat kaikille pakollisista Tapahtumien ja matkailutuotteiden kehittäminen 10 op laajuisesta moduulista sekä valinnaisesta 10 op laajuisesta Adventure tai Wellbeing moduulista. Valinnaisissa opinnoissa puolet ja pakollisissa opinnoissa 4 op ovat projektiopintoja eli yhteensä 9 op. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viikoittaisiin työjärjestyksiin kiinnitetään ActivityLAB-oppimisympäristössä opiskeluun noin kolme työpäivää. Ainoastaan vain torstai on kuitenkin varattu koko päivä projektipäiväksi.

Projektityöskentely käynnistyy viikoittain maanantaina pidettävillä tiimien viikkopalavereilla ja niitä seuraavilla projektiryhmien palavereilla. Viikkopalavereissa on tarkoitus käydä tiimeittäin läpi projektien tilanne. Tiimit päättävät näissä palavereissa uusista projekteista ja tiimin muusta yhteisestä toiminnasta. Paikalla näissä palavereissa ovat tiimien valmentajat, mutta niiden vetovastuu on tiimeillä. Tiistain, keskiviikon ja torstain projektityöajat on varattu projektien suunnittelulle, toteutuksille ja raportoinneille. Perjantain projektipäivänä pidetään lukupiirejä ja projektipajoja, joissa mukana voi olla ulkopuolisia asiantuntijoita. Nämä pajapäivät voivat olla joko projektiryhmissä tai tiimissä.

Ensimmäisenä syksynä opiskelijoilla on ollut kirjava joukko projekteja. Mukana on tapahtumia, kuten vuosittain toistuvat Kainuulainen Joulutori ja Kajaanin ammattikorkeakoulun avoimet ovet. Lisäksi tiimit ovat toteuttaneet lukuisia kehitysprojekteja yhteistyökumppaneiden, kuten Kainuun Liikunta, Kainuun Liitto, Metsähallitus ja Valmet, kanssa. Osa opiskelijoista toteuttaa myös omaa tulevaa yritystoimintaa tukevia itsenäisiä projekteja tuotekehityksen ja testauksen kautta.

Konkreettisina esimerkkeinä yksi projektiryhmä on ideoinut ja myös toteuttaa ohjelmaa Kainuun osastolla tammikuisilla Matkamessuilla. Samalla ryhmä markkinoi alueen matkailukeskuksia ja KAMK:ia tapahtumassa. Lisäksi marraskuussa virtuaalisena toteutuksena, restonomikoulutusta tarjoavien oppilaitosten kesken, järjestetty Restojamit innovaatiokilpailun suunnittelu ja toteutus saivat kiitosta osallistuneilta ammattikorkeakouluilta.

Ensimmäisen syksyn kokemukset ovat olleet kaksijakoiset. Toisaalta moni opiskelija on pitänyt toimintaa hyvänä, muttei ehkä ihan valmiina. Jotkut opiskelijoista ovat kokeneet jääneensä ilman teorian opetusta ja kokeneet syksyn aika kaoottisena. Yhden suurimmista haasteista aiheuttaa se, että valinnaisten opintojen teoreettinen 5 op laajuinen opintojakso tarjotaan verkko-opintoina. Tätä itsenäisesti suoritettavaa osaa ei osata kunnolla kytkeä osaksi projektitoimintaa. Haasteena on myös ollut epätasainen kuormitus pitkin syksyä. Mutta sellainen on normaalia myös alan työelämässä.

Lähteet

Antila, H. 2017. Valmentaja, opettaja, opettava valmentaja, vai valmentava opettaja. Haettu 13.12.2018. <https://www.slideshare.net/HeliAntila/valmentajuus>

Hirvihuhta, H. 2006. Coaching. Valmenna ja sparraa menestykseen. Otavan kirjapaino Oy, Keuruu.

Heikkinen, E. & Itkonen, H. 2017. Opettajasta valmentajaksi. Benchmarking Seinäjoen amk, Proakatemia ja KAMK. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisu. Haettu 10.12.2018. <http://www.theseus.fi/handle/10024/132925>

- 5 Opettajatuutori persoonallisten opintopolkujen valmentajana liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksessa (lehtori Karhu Anne)

Opiskelijat aloittavat opintonsa erilaisilla taustoilla. Osalla on aiemmin hankittua osaamista ja osa haluaa nopeuttaa valmistumista. Osa opiskelijoista tietää jo opintojen alussa, millaisiin tehtäviin haluaa työllistyä, osalla näkemys hahmottuu opintojen aikana. Opintopolulla ilmenee myös erilaisia tarpeita; jotkut haluavat esim. lähteä opiskelijavaihtoon, toiset taas opiskella kesällä. Tutkinnon henkilökohtaistamisella, joustavilla opintopoluilla sekä opintojen ohjauksella voidaan vastata opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin.

Opiskelijoiden moninaisuus on lisännyt persoonallisten opintopolkujen ohjauksen tarvetta. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksen toteuttamisen keskiössä onkin opiskelijaohjaus. Opetussuunnitelma luo raamit tutkinnon saavuttamiseksi, ja opiskelijoiden persoonallisia opintopolkuja muotoillaan opiskelijalähtöisesti. Valmentava ohjaus ilmenee koko opiskelijan polun aikana, ja opettajatuutorilla on keskeinen rooli opiskelijan opintopolun suunnittelun tukijana.

5.1 Persoonallisten opintopolkujen mahdollistajat

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) mahdollistaminen tukee tutkinnon yksilöllistämistä. Joustavuutta tuo myös opinnollistamisen mahdollistaminen. Ammatikorkeakoulujen yhteinen, kumppanikorkeakoulujen ja oman amk:n yhteinen opintotarjonta lisää personoinnin mahdollisuuksia. Opintojaksojen vaihtoehtoiset suoritustavat mahdollistavat opiskelijaa valitsemaan hänelle sopivimmat oppimismenetelmät.

Aktiviteettimatkailu-osaamisalueen Myötätuuli-toimintaympäristö tarjoaa mahdollisuuksia opintopolun henkilökohtaistamisessa. Se on oppimisympäristö, jossa opiskelijat tuottavat elämyksellisiä aktiviteetteja ja kehittämistehtäviä asiakkaille. Myötätuuli tarjoaa työelämäyhteyksiä sekä mahdollisuuksia myös hyväksilukujen täydentämiselle, korvaustehtävien suorittamiselle, luo mahdollisuuden opinnollistamiselle sekä tarjoaa opinnäytetyöaiheita ja harjoittelupaikkoja.

Opintojaksojen työelämäyhteydet ja projektiopinnot toimivat persoonallisten opintopolkujen mahdollistajina. Opiskelijalla on mahdollisuus vaikuttaa opintojaksojen työelämäyhteyksien ja toimeksiantojen valintaan, mikä voi motivoida opiskelijoita ja osaltaan tukee yksilöllisen oppimispolun muodostumista.

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksen vaihtoehtoisten ammattiopintojen Liikuntapalvelut ja International Studies Abroad-moduulit ovat muotoiltavissa kompetenssit huomioiden opiskelijan osaamistarpeista lähtien. Opiskelija voi muotoilla oman kokonaisuuden myös vapaasti valittaviin opintoihin.

5.2 Opettajatuutori opiskelijan opintopolun valmentajana

Opiskelijan onnistumisen taustalla on ohjauksen toimijoita. cKAMK Coach-toimintatapa ilmenee vahvasti opettajatuutorin roolissa. Hän ohjaa opiskelijaryhmää ja tiimejä. Hän on myös opiskelijan henkilökohtainen valmentaja, joka auttaa opintopolun muotoilussa esim. tukemalla osaamisen tunnistamisessa ja oppimistavoitteiden suuntaamisessa. Muotoilussa huomioidaan opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen ja uratoiveet sekä koulutuksen kompetenssit. Opettajatuutorilla on oltava hyvä opetussuunnitelman tuntemus.

KAMK:n ohjauksen toimintamalli ohjaa opettajatuutoria työssään. Opettajatuutori valmentaa opiskelijaa säännöllisesti lukukausittain. Tämä valmennussuhde syntyy jo opintojen Starttipaketissa, jossa opettajatuutori ja opiskelijat mm. tutustuvat toisiinsa sekä aloittavat opintopolun suunnittelun.

Opettajatuutori käyttää neuvonnan, ohjauksen ja tiedottamisen työvälineenä ryhmäkohtaista Office 365 Teamsiä. Jokaisella opiskelijalla on oma henkilökohtainen OneNote-sivu, joka sisältää ohjauskeskustelujen muistiot sekä henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS). Excel-muotoinen HOPS toimii keskeisenä opintopolun muotoilun työkaluna. Siihen opiskelija merkitsee mm. mahdolliset hyväksiluvut, oppinnollistamisen kohteet ja lukukausittaisen opintosisällön.

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksessa sama henkilö toimii tietyn ryhmän opettajatuutorina koko koulutuksen ajan, mikä vahvistaa opiskelijantuntemusta ja helpottaa persoonallisten opintopolkujen ohjausta. Opettajatuutorille resurssoidaan Osaamisen kehittyminen ja henkilöbrändi -opintojakso (laajuus 5 op), mikä tukee henkilö-, tiimi- ja ryhmävalmennuksen toteuttamista. Lisäksi opettajatuutorin työtä tuetaan siten, että hän ohjaa myös opiskelijoidensa työharjoitteluja ja projektiopintoja. Useat kontaktipisteet opintopolulla edesauttavat ohjaussuhteen ylläpitoa, mikä tukee henkilökohtaisena valmentajana toimimista.

Opettajatuutori kannustaa opiskelijaa aktiivisuuteen oppimispolullaan ja hyödyntämään erilaisia joustavan opintopolun mahdollisuuksia. Osa opiskelijoista suunnittelee ja toteuttaa opintopolkuaan hyvinkin itseohjautuvasti, kun taas toiset tarvitsevat enemmän tukea. Ylipäättensä opintopolun henkilökohtaistamisessa tarvitaan tietynlaista mindset:iä (oppimisorientoitumista ja itseohjautuvuutta), jota valmennuksessa tulisi tukea.

5.3 Kohti jatkuvaa oppimista

Joustavat ja yksilölliset opintopolut ja tutkinnot on nostettu esille korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämislinjauksessa. Niiden tulisi mahdollistaa jatkuva oppiminen ja koulutustarjonnan tulisi olla joustavasti eri käyttäjäryhmien hyödynnettävissä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 22.) Nyt haetaan tasapainoa korkeakouluvetoisesti suunniteltujen tutkintojen, opetussuunnitelmien ja joustavien opintopolkujen välille. Joka tapauksessa joustavia prosesseja muotoillaan osaamisperusteisuuden ympärille ja kiinnitetään huomio modulaariseen opetussuunnitelmaan.

Persoonallisten opintopolkujen valmentamisen tueksi tarvitaan vielä ymmärrystä siitä, mitä tulee muuttua ja miten. Opiskelijaprofiilien avulla voisimme tunnistaa opintopolun ohjauksen kriittisiä pisteitä, jotta palveluratkaisuja voitaisiin edelleen kehittää. Esimerkiksi vertaisohjausta, vertaisvalmennusta, tulisi jatkossa kokeilla persoonallisten opintopolkujen muotoilussa.

Lähteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017). Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle. Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle. Haettu 14.12.2018 osoitteesta: <https://minedu.fi/documents/1410845/4177242/visio2030-taustamuistio.pdf/b370e5ec-66d3-44cb-acb9-7ac4318c49c7>

6 Ylempi amk koulutuksen pedagogiikka (yliopettaja Leinonen Rauni)

Ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa korostuvat oppimisen kontekstina olevat autenttiset työelämän käytännöt. Kehittämistarpeiden ympärille muodostuu tilapäisiä verkostoja, yhteisöjä ja tiimejä. Oppimisen painopiste on oppimis- ja työyhteisöjen tarpeissa yli organisaatorajojen. Yamk-opiskelijat muodostavat oppimisyhteisön, jossa ilmenee vahva sosiaalinen tuki ja luottamus. Yhteisö muodostaa merkittävän yhteisöllisen reflektion tilan. Reflektiivinen toiminta ulottuu käytännön tilanteiden tarkkailusta niiden taustalla olevien prosessien systemaattiseen jäljittämiseen. Opiskelijan oppiminen saatetaan dialogiin, vuorovaikutukseen ilmiötä koskevien teorioiden, käsitteiden ja tutkimusten kanssa.

Asiantuntijuuden syventäminen ja kehittäminen on yamk-tutkinnon pedagogiikan perusta. Jaetun asiantuntijuuden avulla muodostuu uusia työskentelymalleja, jotka lisäävät osaamista muuttuvissa toimintaympäristöissä. Oman osaamisen jakaminen ja yhteisöllistä oppimista tukevat opetusmenetelmät auttavat soveltamaan jaettua asiantuntijuutta myös oman työyhteisön työskentelymallina. Myös hiljaisen tiedon merkitys korostuu työelämäkeskeisessä ja -perustaisessa opiskelussa ja ammatillisessa toiminnassa. Jaettua asiantuntijuutta voidaan hyödyntää yamk-opiskelijoiden, alumnien ja perustutkinto-opiskelijoiden yhteisessä mentorointiprosessissa.

Lähteet

Koivumäki, J. (2008). Työyhteisöjen sosiaalinen pääoma: tutkimus luottamuksen ja yhteisöllisyyden rakentumisesta ja merkityksestä muuttuvissa valtion asiantuntijaorganisaatioissa. Tampereen yliopisto. Taju: Tampere.

Leinonen, R. 2012. Ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittäminen. Opiskeluorientaatiot ja opinnäytetyön vertaistilanteet opiskelijoiden asiantuntijuuden kehittymisen tukena. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulun yliopisto. Kajaanin opettajakoulutusyksikkö. Acta Universitatis Ouluensis sarja E 124. Oulu.

Syvjärvi, A. & Pietiläinen, V. (toim.) 2016. Inhimillinen ja tehokas sosiaali- ja terveysjohtaminen. Suomen Yliopistopaino Oy–Juvenes Print. Tampere.

Töytäri, A. (2012). Kehittyvä YAMK – Työelämää uudistavaa osaamista. HAMKin julkaisuja 9. Hämeen ammattikorkeakoulu. Tampere: Tammerprint Oy.

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osa. (2017). Jaettu ymmärrys työn murroksesta. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 13a. Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-432-0>.

Opetussuunnitelman kuvaus

Opintojakson osaamistavoitteet

Suosittelvat muut opinnot

Opintojakson sisältö

Arviointikriteerit (kiitettävä, hyvä, tyydyttävä tai hyväksytty/hylätty)

Kuuluu opintokokonaisuuteen

Vuosittain päivitetään:

Opettajan/ vastuuhenkilön nimi

Suosittelu ja vaadittava kirjallisuus

Arviointimenetelmät (toteutus) ja -kriteerit (opintojakso)

Ilmoittautumisaika

Vastuuyksikkö

Lisätietoja opiskelijoille

Harjoittelu- ja työelämäyhteistyö

KV yhteydet

Toteutustapa

Opiskelumuodot ja oppimismenetelmät

Opetuskieli

Ajoitus

Ryhmä(t)

Paikkoja

Opettaja(t)

Koulutusohjelma(t)

Toimipiste

Arviointiasteikko

Opintojaksototeutuksen valinnaiset suoritustavat

Tenttien ajankohdat

Sisällön jaksotus

Meta-tason arviointikriteerit KAMK:ssa

TYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
arvosana 1-2	arvosana 3-4	arvosana 5
<u>Opiskelija osaa suhteessa osaa-</u> <u>mistavoitteisiin:</u>	<u>Opiskelija osaa suhteessa osaa-</u> <u>mistavoitteisiin:</u>	<u>Opiskelija osaa suhteessa osaa-</u> <u>mistavoitteisiin:</u>
<i>Tiedot:</i>	<i>Tiedot:</i>	<i>Tiedot:</i>
käyttää asianmukaisesti keskeisiä/yksittäisiä ammattialansa käsitteitä	käyttää johdonmukaisesti ammattialansa käsitteitä	käyttää asiantuntevasti ja laaja-alaisesti ammattialansa käsitteitä sekä yhdistää niitä kokonaisuuksiksi
nimeää ja kuvailee ammattialansa perustiedot	nimeää, kuvailee ja perustelee ammattialansa perustiedot	
<i>Taidot:</i>	<i>Taidot:</i>	<i>Taidot:</i>
toimii tarkoituksenmukaisesti, joskin toiminta voi olla vielä epävarmaa	valitsee tarkoituksenmukaisia toimintatapoja hankkimansa tiedon ja ohjeistuksen perusteella	analysoi, vertailee, yhdistelee ja valitsee tietoa sekä esittää vaihtoehtoisia toimintatapoja
toimii ohjattuna asianmukaisesti erilaisissa oppimis- ja toimintaympäristöissä	osaa arvioida ja reflektoida omaa osaamistaan ja ammattialansa toimintatapoja	analysoi, reflektoi ja arvioi kriittisesti omaa osaamistaan ja ammattialansa toimintatapoja hankkimansa tiedon avulla
käyttää toiminnassaan tarkoituksenmukaisesti ammattialansa tekniikoita ja malleja	toimii itsenäisesti ja vastuullisesti erilaisissa tehtävissä kulloisessakin oppimis- ja toimintaympäristössä	toimii itsenäisesti, vastuullisesti, aloitteellisesti ja joustavasti kulloisessakin oppimis- ja toimintaympäristössä
	soveltaa tarkoituksenmukaisesti ammattialansa toimintaan soveltuvia tekniikoita ja malleja	valitsee ja arvioi kriittisesti ammattialansa tekniikoita ja malleja sekä käyttää niitä toiminnassaan
<i>Asenteet:</i>	<i>Asenteet:</i>	<i>Asenteet:</i>
ottaa toiminnassaan asiakkaat huomioon	toimii ammatillisesti asiakastilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti, tavoitteellisesti ja työelämää kehittävästi
toimii ryhmän jäsenenä ja ottaa toiminnassaan muut ryhmän jäsenet huomioon	toimii ryhmän jäsenenä ryhmän yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi	toimii ryhmän jäsenenä edistämällä ja kehittämällä ryhmän toimintaa
toimii ammattieettisten periaatteiden mukaisesti	perustelee toimintansa ammattieettisten periaatteiden mukaisesti	soveltaa kriittisesti ammattieettisiä periaatteita toiminnassaan
Asianmukainen toiminta	Perusteltu toiminta	Kehittävä toiminta